

ARADI KÖZLÖNY

51. évfolyam, 59. szám

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF
1897—1932.

Csütörtök, 1936. március 12.

Figyelemreméltó

eredményre vezetett az a parlamenti attack, amelyet a magyar és a német népkisebbségi képviselők: Willer József és Hans Ottó Roth vezettek le az új közigazgatási törvényjavaslat nyelvhasználati koncepciójával szemben. Amint ismeretes, úgy Willer, mint Roth annak érdekében emelték fel szavukat, hogy az ország népkisebbségeinek nyelvhasználati jogát továbbra is megvédelmezzék a közigazgatási testületekben éppen a törvényjavaslat tendenciái ellen, merthízen attól függetlenül, hogy az albaiuliai határozatok egyik legfontosabb pontja a nyelvszabadságot jelöli meg a demokratikus államélet egyik pilléréként, be kell mindenkinek látnia, hogy a polgári önkormányzatnak még a legredukáltabb keretei között is szükséges, hogy a polgárság minden egyes rétege a saját nyelvén fejezhesse ki mindazt, amit a jó közigazgatás érdekében szükségesnek vél.

Willer József és Hans Otto Roth felszólásainak országos visszhangja támadt, melynek hatása elől maga a belügyi alminiszter sem vonhatta ki magát, amidőn platformot keresett a kérdés méregfogának kihuzására. Természetes, hogy minden különösebb technikai és közjogi formula helyett az a legkézenfekvőbb, hogy az új közigazgatási törvényjavaslat idevonatkozó szövegezéséből elhagyják a kisebbségi szabad nyelvhasználat tilalmára vonatkozó megszorításokat. A kormány ezt annál is inkább megtehetné, merthízen a községi közigazgatás interimár-bizottsági rendszerének életét ezuttal sem sikerült maximális idő meghatározásával korlátozni s ha ki is jelentette a belügyi alminiszter, hogy egyetlen egy interimár-bizottságból sem hiányozhatnak kisebbséglakta vidékeken az ottelő kisebbségek községtanácsi képviselői, mégis csak a központi kormányzattól függ továbbra is a községi közigazgatás mechanizmusa és továbbra is háttérbe szorul a községi önkormányzat gyakorlatának annyira áldásos elve. Azzal, hogy valamelyik interimár-bizottságban valamelyik magyar bizottsági tag a saját anyanyelvén kívánja kifejezni mindazt, amit a közigazgatás érdekében helyesnek vél, semmiféle sérelem nem esik senkire és semmiféle autoritáson; minthogy nem a nyelv tudásának és a gyakorlatának mértékétől függ az a kisebbségi jog sem, amely annyira ragaszkodni kíván magyar anyanyelvéhez és annak elismeréséhez.

Minden politikai szemponttól eltekintve, kizárólag közigazgatási alapon nézve a Kamara legutóbbi vitáit, meg kell állapítanunk, hogy a polgári önkormányzat országépítő elvének féltetelétől korántsem lehet megnyugtató eredményeket várni, merthízen a jó közigazgatás első ismérve a — politikamentesség. Maga a polgárság az, amely a legjobban ismeri a maga ügyeit, bajait, kívánságait és mennyivel egyszerűbb, ha az ember maga teheti meg azt, amit akar, anélkül, hogy más kellene rá külön megkérnie, bár nincs kizárva, hogy az a bizonyos interimár-bizottsági rendszer is éppoly lelkiismeretesen kívánja kiszolgáltatni a maga közösségét, mintha a közösség maga tenné azt, autonómiájának gyakorlatával. Azt a tévhitet azonban, amely „kisebbségi veszélytől” félti az önkormányzati testületek, a közigazgatás munkaterületeit, ki kell irtani mielőbb, az ország egész közvéleményé-

Együttes eljárást sürgetnek a franciák Londonban

Német repülőgépek a francia—német határ fölött — Hitler nyilatkozott — A belga miniszterelnök „a háborus veszélyről” — Magyar—oszlák találkozó Budapeszten

Felbomlás fenyegeti a Népszövetséget?

PÁRISBÓL jelentik: Az Hava-ügynökség szerint az a drámai fordulat, amely tegnap este az angol küldötteknek Londonnal történt telefonbeszélgetése után következett be, teljesen felborította a locarnoi aláírók és az európai szervezetek tervezett ülésének programját. A tegnapi megbeszélések során a franciák kijelentették, hogy együttes eljárást akarnak kezdeményezni a locarnoi szerződés és a Genfben alkotott népszövetségi alapokmány alapján. A francia kormány, ha a népszövetségi tanács megállapítja Németország szerződés-szegését, számot tart a szavatoló hatalmak teljes támogatására, még akkor is, ha katonai természetű rendszabályokat kellene alkalmazni. Franciaország el van szánva a locarnoi szerződés és a népszövetségi alapokmányból folyó minden eshetőség igénybevétele, hogy a rajnai „státus quo” visszaállítását kikényszerítse.

Az angol lapok megállapítják, hogy a

francia álláspontot eddig csak az oroszok támogatták száz százalékban. A Daily Telegraph szerint a szovjet rendkívül súlyosnak tekinti a helyzetet, mert úgy véli, hogy a Rajna-vidék megerősödése majd szabad kezet ad Hitlernek keleten. Ha ugyanis a rajna-parti erők feltartóztatják a francia haderőt, Franciaország kevésbé könnyen siethet a szovjet és Csehszlovákia segítségére egy német támadás esetén. A szovjet azt is meg fogja próbálni, hogy megakadályozza Németországnak a Népszövetségbe való visszatérését. Ezt ugyanis annál inkább megteheti, mert a Népszövetségbe való felvételhez egyhangú szavazás kell.

Genfben ma a kisantant és a Balkán-szövetség képviselői Titulescu külügyminiszter elnöke alatt ülést tartottak. A megbeszélés során megvizsgálták a locarnoi szerződés felbontása nyomán előállott helyzetet.

Repülőgép-felvonulás a francia—német határon

A párisi Excelsior közli, hogy tegnap több német repülőgép egymásután legalább is hat-szor repült keresztül a francia—német határt. A gépek hozzáértők kijelentése szerint legalább is kétezer méter magasságban voltak és többek között Wachring, Montmedj és Cauten tájékán mutatkoztak. A német repülőgépek megjelenése következtében hamarosan egy francia repülőraj is utnak indult, de azután a német repülők eltűntek. Az Excelsior közlése szerint ezt a hírt hivatalosan nem erősítették meg ugyan, de cáfolat sem történt az ügyben.

A párisi hangulatot rendkívül izgatja, hogy határincidensekről érkeznek hírek. Páris egyik külső kerületében az dlhírek miatt súlyosabb incidensek keletkeztek a jobb- és baloldali érzelmű lakosság között.

Hitler-interju a Daily Mail-ben

A mai napra ismét egy fontos kérdéssel lett tisztább a nemzetközi helyzet. Már az angol alsóház legutóbbi ülésén elhangzott a feleletre váró kérdés: vajjon Hitler a nyilatkozatában említett nyugati és keleti megneemtámadási szerződésrendszerbe hajlandó-e belevenni a középeurópai biztonság kulcsát képező Ausztriát is. Erre a kérdésre most Hitler

kancellár megadta a választ Ward Price, a Daily Mail diplomáciai tudósítója előtt, akinek a következő nyilatkozatot tette:

— Azt ajánlottuk, hogy Németország Keleten és nyugaton megneemtámadási szerződéseket kössön. Ezt az ajánlatot egyetlennek kell tekintenünk, mert éppen úgy vonatkozik Ausztriára, mint Csehszlovákiára.

nek hallatára, merthízen a polgári együttműködés alapfeltétele csakis a kölcsönös jóhiszeműség és az elfogulatlan munkakészség lehet a közösség érdekében. Az államnak ennél jobb közigazgatás nem felelhet meg, mert vagy tulsovén, vagy tul-elfogult lesz s mint ilyen, már eleve nem szolgálja az össztlakosság kívánt érdekeit.

A nyelvhasználat kérdésében bekövetkezett fordulat, a kisebbségi szempont figyelembevétele komoly eredmény, mely úgy a német-szász, mint a magyar kamarai képvislet tagjainak nem számszerű, de annál hatékonyabban érvényesülő elvi összefogása kö-

vetkeztében alakult ki. Éppen ellenkezője annak, ami a közelmúltban is megtörtént, amidőn éppen az egyes testvérkisebbségeink igyekeztek a mi népi erőinket iskolákon, templomokon, név-elenzéseken keresztül legyöngíteni — anélkül, hogy ebből bármily előny is származhatott volna. Ugyáltszik, ezeken a testvér-irtó próbálkozásokon már tuljutottunk és a mai parlamenti eredmény újabb komoly tanulság lehet számunkra, mint olyan kisebbségi alkotmányos együttműködés példája, amely egyedüli lehetséges mód újabb eredmények elérésére a kisebbségek érdekében alkotmányos közéletünk munkaterületein.

Az a véleményem, hogy a Németország részéről felajánlott megnevezési szerződést a leghathatóbb módon az egyes érdekelt kormányok közötti megbeszéléssel lehet megvalósítani. Talán kívánatos volna, hogy azok a hatalmak, amelyeknek biztonságát a Németország, Franciaország, Belgium és esetleg Németalföld között kötendő megnevezési szerződés garantálná, először beszéljék meg a kérdést azokkal a hatalmakkal, amelyek a szerződés betartásáért kezességet vállalnak. Mindazonáltal Németország nagyon meg volna elégedve, ha valamelyik másik hatalom, mint például Anglia, a közvetítő becsületes szerepét látszandó és megoldási lehetőségeket tanácsolna.

Foglalkozva a szombaton elhangzott német ajánlatokkal, Hitler kijelentette, hogy Németországnak nincs oka, hogy ezekre az ajánlatokra nézve határidőt írjon elő.

De ha ezeket az ajánlatokat, mint olyan sok más német indítványt, újból elutasítják, vagy egyáltalában nem veszik figyelembe, úgy Németország nem fogja tovább Európát újabb ajánlatokkal zavarni.

Ami a Rajna-övet illeti — mondotta Hitler, — ezen a területen, amelynek akkora a lakossága, mint Csehszlovákiáé, visszaállították a békebeli helyőrségeket, akár csak az ország többi részében. Ez történt és semmivel több.

Anglia kész a segísége

A locarnói kiküldöttek tegnap esti párisi tanácskozása váratlan fordulatot hozott az értekezlet londoni folytatása, továbbá a népszövetségi tanácsnak Londonba való összehívása által. Az értekezleten Eden utalt arra, hogy a kérdést újból meg kell vizsgálni. Eden a következő két pontban foglalta össze álláspontját: 1. A gazdasági és pénzügyi megtorlások csak akkor volnának megokolhatóak, ha valamelyik állam háborús eszközökhöz folyamodik. Az alapokmány 16-ik cikkelyét tehát jelenleg nem lehet alkalmazni, hanem csak a locarnói egyezmény 4. pontját, azonban Eden szerint ez sem jogosít fel a megtorlásra. 2. A német ipar fejlesztése mellett a megtorlások működésbe hozatala amúgy is eredménytelen és kilátástalan lenne. Ami Anglia magatartását illeti, az esetre, ha Németország megtámadná Franciaországot és Belgiumot, az abban foglalható össze, hogy Anglia becsületbeli kötelességének tartja a katonai segélynyújtást.

Az értekezlet után a francia külügyminisztérium sajtóosztálya jelentést adott ki, amelyben kijelölte, hogy a locarnói szerződés aláíró államainak képviselői az értekezletet csütörtökön folytatják, még pedig az angol kormány meghívására Londonban, nem pedig

az eredeti terv szerint, Genfben. Magyarázatot nyert az is, hogy miért tartják a Népszövetség rendkívüli tanácsulását Londonban. Mint ismeretes, a német kormány kijelentette, hogy Genfben nem hajlandó megjelenni. Ezzel szemben több lap értesülése szerint,

Ribbentropp báró, Hitler bizalmasa Londonba utazik és a megfigyelő szerepét tölti be a Népszövetség londoni rendkívüli ülésén.

Ezzel lehetővé válik, hogy Németország jelen legyen a locarnói szerződés aláíró hatalmainak tárgyalásán.

A londoni szovjet nagykövet tegnap délután megjelent a külügyminisztériumban, hogy közölje Oroszország álláspontját a jelenlegi válság kérdésében. A nagykövet kijelentette C a m b o r n e külügyi államtitkár előtt, hogy Szovjetország ellenez minden tárgyalást Németországgal, mindaddig, amíg a rajnai zóna jogtalan megszállása még tart. Hir szerint a nagykövet hozzáfűzte, hogy kormánya hajlandó minden akcióban részt venni, amelyet a népszövetségi tanács a mostani helyzet megváltoztatására szükségesnek tart.

Az angol képviselőházban tegnap tovább folyt a hadfelszerelési vita. Churchill hibáztatta a kormányt, hogy nem kezdte meg a fegyverkezést már akkor, mikor kiderült, hogy Németország ezt megette.

Hitler uralomra jutása óta Németország másfél milliárd font sterlinget költött el hadseregének felszerelésére.

Enyhült Eden hangja Olaszországgal szemben

A félhivatalos Reuter-iroda római jelentése szerint, az olasz fővárosban feltűnőnek tartják, hogy Eden lord tegnap olyan enyhe hangot használt a párisi megbeszéléseken Németországgal szemben. Ez ellentétben áll az Olaszországgal szemben tanúsított erélyével. Ez azt bizonyítja, hogy Angliában nem egyenlő mértékkel mérnek

Itt írjuk meg, hogy mielőtt Eden lord angol külügyminiszter a tegnapi tárgyalások után elutazott Párisból London felé, a társaságában lévő angol küldöttek egyik tagja a Reuter-ügynökség munkatársa előtt a következőket mondotta:

— Bár a párisi megbeszélések során a kérdések eléggé zavarossá tették a hangulatot, mégis az az érzésünk, hogy a helyzet nem olyan súlyos. Kilátás van arra, hogy Németországgal Hitler birodalmi vezér ajánlata alapján, mégis megindulnak majd a tárgyalások.

Az angol kormány tagjai ma délelőtt a szokásos heti minisztertanácsot tartották meg, amelyen a nemzetközi helyzettel foglalkoztak. A minisztertanács végleges határozatot nem hozott, az csak este történik meg, ami-

Az ehhez szükséges pénzt belső kényszerkölcsön útján szerezték meg és a német ipar és kereskedelem hosszú évekre el van adósodva. A múlt évben 800 millió fontsterlinget költöttek erre a célra és a német birodalom vezetői a hadiparnak ezt a tempóját sokáig nem győzik pénzzel, úgy, hogy választaniok kell egy külpolitikai, vagy egy belpolitikai katasztrófa között.

— Németországban tisztában vannak az-za, — mondotta Churchill, — hogy előbb, vagy utóbb a csőd elkerülhetetlen. Ha a nehézipar ilyen mérvű foglalkoztatását kénytelenek lennének megszüntetni, úgy soha nem látott munkanélküliség lesz Németországban. A német kormány még nincs készen teljesen a hadsereg felszerelésével, de közel áll már ahhoz. Churchill ezután követelte, hogy szervezzék át az angol hadipart és erős flopp építsenek.

Az alsóház tegnapi ülése után, a késő esti órák ellenére, azonnal megbeszélések kezdődtek Baldwin miniszterelnök és a kormány egyes tagjai között. A tárgyalások hajnalig tartottak. Elterjedt hírek szerint Olaszország megbízásából Grandi érkezik a locarnói hatalmak londoni tárgyalására, Franciaországot pedig Paul Boncour fogja képviselni. Az angol lapok hangoztatják, hogy az angol kormány elhatározott szándéka, hogy a kezdeményezést és a vezetést a kezébe vegye, azért, hogy a mai súlyos helyzetből kiutat és megoldást találjon.

Gömbös magyar miniszterelnök a magyar külpolitikáról

A magyar képviselőház mai ülésén először Sulyok Dezső ellenzéki pártokivüli képviselő szólalt fel és azt fejtegette, hogy a magyar külkereskedelmi forgalom Németország felé Magyarországra káros hatása, minthogy a magyar terményekért cserében csak készárukat kapnak. 1934. óta a magyar termények egynegyede megy ki Németországba valutáris előnyök nélkül. Winckler kereskedelemügyi miniszter azt fejtegette, hogy a Hitler-rezim

Gyilkosság a tizenötödik

Avenue

Irtó: ETIENNE GRIL

— Mondja, H. J. Barchum, mit tenne, ha reggel három óra felé valaki megszólítaná az utcán és felkérné, támogassa őt és nagyszámu családját?

— Megkérdezném a legközelebbi nyitott kávéház címét és elvinném oda, hogy ismeretségünket megünnepeljük. Azt kérde, mit tennék, ha makacs-kodik? Talán elővinném revolveremet, de minden esetre egy dollárt adnék neki és szerencsét kívánnék családja szaporaságához. Egy azonban biztos: semmiesetre se hívnam a rendőrt.

— Nem értem, Barchum.

— Én értem és ez elég, — felelt Barchum — elmondok önnek egy történetet. Egy barátom, J. L. Hanvers husz év óta könyvelő volt a Brown és Co.-nál. Nem dohányzott, nem ivott és mégis igen érdekes ember volt. Rendszeres. Reggel kilenckor érkezett, ötkor távozott, szombaton színházba ment és minden hónap első hétfőjén beteg volt. Miután vasárnap kedvére alhatott, szombat éjszaka mindig gyalog ment haza. Ha az éjjelente az utcán cirkáló veszedelmes alakokról beszéltem vele, nevetett: „Ezek legendák, öregem, nincsenek ilyen alakok”. De mégis sikerült rávennem, hogy revolvert vigyen magával és utközben kezét a fegyven agyán tartotta. Nem is titkolta: „Ha egy ur — mondta — megállít, tüzet kér, vagy megkérde, hány óra, udvariisan megkérem, hátráljon néhány lépést és ha erőszakoskodik, bum! egy golyó a hasába a zse-

ben keresztül. A mütömő egy dollárért bestoppolja a lyukat”.

— Helyeseltem és magam is hasonlóan cselekedtem volna, mert akkor még fiatal voltam. Nos, egy éjszaka Hanvers a Jackson-cirkusból jön haza. Az ég fekete volt. A tizenötödik Avenue a gázlámpák nem égtek és Hanvers ezt a körülményt megjegyezte, noha nem ijedt meg tőle különösen. Hirtelen egy nő sikolyát hallotta és megtorpant, hogy beleavakozzék a dologba. Előkapta revolverét és elhatározta, hogy előrelép, mikor egyszerre rohanó léptek zaja hallatszott. „Megállj! Vagy lövök!” — kiáltotta Hanvers, mire a két, szó szoros értelmében sötét alak rávetette magát. Hanvers azonnal lött, mire egyik árnyék elesett, a másik továbbfutott. A sikoly, a lövés zaja és a sebesült nyögése járókelőket vonzott oda. Mikor már kis tömeg gyűlt össze, két rendőr is megjelent. Csodálkoztak a sötétség miatt, megállapították, hogy a titokzatosan sikoltó nőt megfojtották egy gázlámpaoszlopnál és míg az egyik a sebesült csirkefogóval foglalkozott, a másik gondosan kikérdezte Hanvers-et, majd elkobozta revolverét és kijelentette, hogy tiltott fegyverviselés miatt eljárás indul ellene.

— Bizva hazája igazságszolgáltatásában és abban, hogy hamarosan általános csodálat tárgya lesz, Hanvers hülyének nevezte magában a rendőrt és követte a sebesültet az őrszobára. De már meg is kezdődtek a kellemetlenségek. Hanvers mingyárt tapasztalta, hogy a rendőrségnek kizárólagossági joga van a rend fenntartására és nem illik ezt a jogát kisajátítani. Négyórás kihallgatás után mehetett csak haza. Az esetből szenzáció lett. A se-

besült csirkefogó hagyta, hogy husz évre elítéljék, hiába helyezték kilátásba enyhébb büntetést, ha megnevezi a cinkosát. Hallgatott, illetőleg egyre esküdözött, hogy Hanvers volt a gyilkosság értelmi szerzője és főtettese, amit persze senki se hitt el neki.

Az idők folyamán a „Gyilkosság a tizenötödik avenue” szabályszerű rejtéllyé nőtt. Miután a megszokott gyilkos nevet, az áldozatét és az elfogott cinkosét sem tudták megállapítani, csak Hanvers neve maradt emlékezetes az egészről és az a tény, hogy egy asszonyt megfojtottak.

Hanverst csodálták, gratuláltak neki és igazgatója valamely ürüggyel kitétte a Brown et Co.-tól, ahol husz éve dolgozott. A vállalat elhatározta, hogy nem tart olyan hivatalnokot, aki egy gyilkossági ügybe keveredett bele. Hanvers megértette igazgatója álláspontját. Mikor úgy ítélte, hogy a „Gyilkosság a tizenötödik avenue” már feledésbe ment, állást keresett Winteréknél. Az igazgató kikérdezte és meg volt vele elégedve, de mikor nevet meghallotta, felfigyelt: „Hanvers? Tizenötödik avenue? Megfojtott nő?” és nem vette fel Hanvers-et. „Én — mélyileg, — mondotta — ha tagja lennék a költőnynak, nyugdíjat adnék önnek, de mint egy tiszteletreméltó ház főnöke, nem vehetem fel. Az imént, mikor a nevet meghallottam, mielőtt szerepére emlékeztem volna, kellemetlen érzés lepett meg. Ugyanilyen kellemetlen érzés lepné meg kétszáz alkalmazottunkat és vevőink ezreit”.

— Ezzel Hanvers fejébe nyomta kalapját és megértvén, hogy ez már mindig így lesz, beugrott a legközelebbi folyóba. — Én pedig — fejezte be Barchum elbeszélését — nem szeretem a vizet.

hétmillió munkanélküliből hatmilliót elhelyezett és ez felfokozta a fogyasztást Németországban. Németország a magyar termények ellenértékéért csak 20 százalékban ad készárut, míg 80 százalékban olyan félgyártmányt és nyersterméket, amire feltétlen szükség van. Ezután Payr Hugó legitimista képviselő kérte a kormányt, hogy tájékoztassa a Házat a külpolitikai helyzetről és álláspontjáról a legutóbbi eseményekkel kapcsolatosan. Hitler — mondotta — a túlfűtött atmoszférába égő kánócot dobott. Gömbös miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy Magyarország külpolitikai vonalvezetése ismeretes, a locarnói szerződés megszegése ügyében pedig ildomtalanak találja nyilatkozni, amikor még a szerződéses hatalmak sem jutottak egy nevezőre. Payr viszonyválaszában a restauráció szükségességét hangoztatta.

A párisi Intransigeant berlini tudósítója biztos helyről szerzett információ alapján közli, hogy

a német kormány a közeljövőben fel fogja mondani a versaillesi szerződés 12-ik szakaszát is, amely a Duna, Elba, Rajna

A bomlás veszélye a Népszövetség felett

PÁRISBÓL jelentik: A Reuter-ügynökség értesülése szerint Franciaország kész lépni a Népszövetségből és ebben Belgium, a kisantantállamok, sőt Szovjetország is követné, amennyiben az együttes biztonságra vonatkozó szerződések nem válnak be a gyakorlatban. Franciaország azonban előbb kimeríti a locarnói szerződés és a népszövetségi alapokmány legvégsőbb lehetőségeit és csak azután szánja rá magát erre a lépésre.

A budapesti és a római tanácskozások

Fokozott érdeklődés előzi meg az osztrák kancellár budapesti látogatását, valamint a hármass római találkozót. Schuschnigg kancellár az eddigi tervek szerint holnap érkezik Budapestre és kíséretében lesz Berger-Waldenegg osztrák külügyminiszter és az osztrák kormány több szakembere. A budapesti értekezések során Hodzsa bécsi látogatása és tárgyalásai nyomán előállott helyzetet és az osztrák kormányfőnek a tárgyalások során szerzett benyomásait beszélik meg a magyar kormány vezető tagjaival. Ezzel kapcsolatban megvizsgálják minden olyan kérdést, amely a dunai államok együttműködésével áll kapcsolatban. Szóba fog kerülni Németország

újabb lépése is. Magyar politikai körökben úgy fogják fel Németország legújabb lépését, mint a német függetlenség és egyenjogúság utolsó atributeumának megszerzését, ami nem jelent háborús lépést.

A londoni Morningpost a nemzetközi helyzettel foglalkozva az olasz-osztrák-magyar államférfiak római találkozásáról is ír és reméli, hogy a rajnai események nem fogják érinteni a római találkozót. Ami Olaszország magatartását illeti, valószínű, hogy egyelőre semleges marad. Az európai ügyekben való közreműködés áraként Olaszország a megtorlások haladéktalan megszüntetését követeli.

LEGUJABB

A belga miniszterelnök a francia álláspont mellett

Brüsszelből jelentik: Van Zeeland belga miniszterelnök, aki a locarnói szerződést aláíró hatalmak párisi tárgyalásain Belgiumot képviselte, ma a képviselőházban nagy beszédet mondott a külpolitikai kérdésekkel kapcsolatosan. Hangsúlyozta, hogy a tárgyalásoknak semmi esetre sem szabad olyan eredménnyel végződnie, ami a szerződés megsértésének megjutalmazását jelenti. Feltétlenül meg kell találni az utat a nemzetközi rend helyreállítására.

Előrelátható, hogy a tárgyalások nehezek és talán hosszadalmasak is lesznek. A nemzetközi tárgyalások legfőbb gondja a jelenre és a jövőre a háboru kiküszöbölése. Tekintetbe kell venni, hogy a német lépés Belgiumot sokkal súlyosabban érinti, mint a locarnói szerződés többi aláíró hatalmait. Belgium semmiféle ürügyet nem szolgáltatott Németországnak lépése megtételére. A francia-belga katonai szerződésnek csupán egy rendelkezése maradt meg, — mondotta Van Zeeland miniszterelnök — és Belgium soha sem járulhat hozzá ahhoz, hogy lemondjon azokról a tényezőkről, amelyek biztonságát megalapozzák.

A belga miniszterelnök ezután Hitler javaslatával foglalkozva kijelentette, hogy azok között több olyan gondolat van, amely építő jellegű és érdekes, azonban más kiegészítő javaslatokat igényel, amelyek kárpótolják Belgiumot azért, hogy a német csapatoknak a Rajna-zónába való bevonulásával Belgium biztonsága lényegesen csökkent. Megnehezíti a tárgyalásokat, hogy ez erőszkos cselek-

mény formájában történt meg. A belga miniszterelnök végül kijelentette, hogy

ha a hatalmak egységesen járnak el, úgy sikerülniök fog leküzdeniök a nehézségeket, ha azonban álláspontjuk eltér egymástól, úgy ennek súlyos következményei lehetnek nem csak a locarnói szerződést aláíró hatalmakra, hanem az egész világra.

Göbbels nyilatkozata a német egyenjogúságról

Berlini jelentés szerint Göbbels német propagandaügyi miniszter tegnap egy választási gyűlésen behatóan megvilágította Hitler ajánlatát.

— Németországnak — mondotta Göbbels — most éppúgy, mint bármely más államnak, ismét joga van arra, hogy maga gondoskodjék határai biztonságáról és meg van a lehetséges határai megvédésére. Németország ismét szuverén ura egész területének és katonailag teljesen egyenjogu. Ezzel ismét adva van számára a lehetőség, hogy visszatérjen a Népszövetségbe. A vezér az építő békejavaslatok egész sorát tette, ezenkívül kijelentette, hogy a kölcsönösség alapján ugyanolyan mértékben, mint Franciaország, hajlandó katonailag semleges sávot létesíteni.

— Olyan szerződést akarunk most kötni — mondotta végül Göbbels — amelyet be lehet tartani, de ez csak akkor lehetséges, ha annak alapja valamennyi szerződő fél egyenjogúsága.

Az ernyővel megvédi a kalapját és kabátját, de... nem a bőrét!

Ezért naponta kétszer jól dörzsölje be a bőrét Niveával, ettől puha, nyulékony lesz még ha nedves és hideg időjárás is van. A Nivea pótolhatatlan, mert az egyedüli krém, amely Eucerintet tartalmaz és ez a csodás hatásának titka.

Csak NIVEA a BÖRÉNEK

NIVEA-CRÈME doborzdas és tubusban

és Odera folyók nemzetközi forgalmának biztosítására vonatkozik.

Ez volt a versaillesi szerződés utolsó szakasza, amelyet a németek eddig tiszteletben tartottak. A Prager Presse értesülése szerint a német kormány már értesítette is az érdekelt államokat, hogy a jövőben a nemzetközivé tett német folyók felett egyedül akar felügyeletet gyakorolni.

Grosz megkezdte szenzációs vallomásait

Uj fordulat előtt áll a Cagero-panama

BUCURESTIBŐL jelentik: Grosz Jenő kihallgatása hírek szerint eredményes volt. A Cagero vezérigazgatója volt minisztereket, diplomatákat, képviselőket nevezett meg, akik tőle pénzeket kaptak, hogy szabálytalanságai elkövetésében segítsék. Grosz Jenőnek bámulatos emlékezőtehetsége van, ezenkívül előre elkészített iratokkal bizonyítja állításait.

Grosz kijelentette, hogy nem akart szökni, ahogy elhíresztelték róla, hanem Bécsből tényleg csak üzleti tárgyalások céljából akart Párisba utazni. Elmondta, hogy nem ő volt az, aki kiadatását megnehezítette. Grosz vallomásának a hatóságok nagyobb jelentőségét tulajdonítanak és valószínű, hogy a vallomások nyomán újabb fordulatot kap a Cagero-ügy.

Magyar diákok

„amerikai párbaja” Bucurestiben

Bucurestiből jelentik: Két magyar kisebbségi egyetemi hallgató: Olgyay Béni és Halassy Kázmér, egy szerelmi vetélkedési ügyből kifolyólag amerikai párbajt vívtak. A párbajban Olgyay lett a győztes és Halassy Kázmérnak tegnap kellett volna megválnia az élettől. Halassy nem akart szülei lakásán öngyilkos lenni és ezért lakást bérelt a Simplon-szállodában.

Olgyaynak az utolsó pillanatban lelkifurdalása támadt és a rendőrségen bejelentette az esetet. A rendőrség detektiveket küldött ki, ezek azonban csak nehezen tudták megállapítani, hogy az öngyilkosjelölt a Simplon-szállóban tartózkodik. Amikor a detektivek a szállóban megjelentek és az emeleti szobához értek, revolver dörrent a szobában. Az ajtót álkulccsal felnyitották és a padlón vértócsában találták a fiatal medikust. Sebe azonban nem életveszélyes és így remény van felgyógyulására. Olgyay Bényt a rendőrség öngyilkosságra való rábirás vétsége miatt letartóztatta.

Felrobbantották a milánói repülőgépgyárat

MILÁNÓBÓL jelentik: A Milánó melletti repülőgépgyárban ma hajnalban borzalmas robbanás pusztított. Néhány perccel félöt előtt felrobbant az egyik műhely hatalmas kazánja. A kazán vasalkatrészcei szerteszét repültek. A robbanás nyomán tűz keletkezett, amely a szomszédos naftagyárra is áterjedt. Csakhamar az egész gyártelep óriási lángokkal égett. A környék egész tűzoltósága és katonasága a katasztrófa színhelyére sietett. Csak a déli órákban sikerült a tüzet elfojtani. A katasztrófa pillanatában a műhelyben 35 munkás dolgozott. Kilencen nyomban szörnnyethaltak, 15-en pedig rendkívül súlyos sérüléseket szenvedtek. Négy sebesült a halállal vívódik a kórházban. A robbanás által okozott kár nagyságát eddig nem lehetett megállapítani. A hatóságok erélyes vizsgálatot indítottak annak megállapítására, hogy nem szabotázsakció következteben történt-e a robbanás.

VILÁGHIRŰ MŰVÉSZEK festményei — a Röntgen-sugarak fényében...

Tizian, Rubens, Leonardo da Vinci új és ismeretlen alkotásait fedezt fel a Röntgen-sugár — Atfestett műrekek a klasszikusok vásznain — Hogyan leplezi le a Röntgen a hamisítványokat? — Látogatás Bécsben a Kunst-historisches Museum Röntgen-laboratóriumában

Bécs, 1936. március elején.

(Copyright by Jób Paál.)

Röviddel ezelőtt nagy feltűnést keltett, hogy a bécsi Kunsthistorisches Museum egy festményről, amelyről komoly szakértők is azt állították, hogy a XV. század egyik kiváló németalföldi mesterének remeke, megállapította, hogy: közönséges hamisítvány. Ez a festmény Madonnát ábrázolt, anyaga és technikája annyira egyezett a XV. század piktorájának jellegzettségével, hogy a felfedezés komoly szakkörökben is megdöbbenést keltett.

A képre a hamisítás bélyegét a Röntgensugár sütötte rá. A festményt a muzeumban Röntgensugarakkal vizsgálták meg, a vizsgálat az első negyedórán kimutatta, hogy a Madonna alatt egy XVI. századbeli ismeretlen német festő Juditot és Holofernest ábrázoló képe van és így az első negyedórán nyilvánvaló lett, hogy az a kép, amelyet egy XVI. századbeli német tákolmányra festettek, nem lehet egy XV. századbeli holland mester remeke.

A mai nap délelőttjének mind az öt órája a bécsi Kunsthistorisches Museum Röntgenlaboratóriumában töltöttem el, ahol az intézet világhírű vezetője Johannes Wilde dr. lekötözött szíveséggel állott rendelkezésemre és magyarázta meg nekem a Röntgensugarakkal végzett vizsgálatoknak a képzőművészet terén való nagy eredményeit.

Már Röntgen is X-sugarakkal vizsgált képeket.

— A Röntgenvizsgálat célja a művészetben — így kezdte érdekes előadását Wilde dr. ur — a képzőművészetben ugyanaz, mint az orvostudományban: az átvilágítás. A célunk és törekvésünk meglátni olyan dolgokat, amiket szabad szemmel nem láthatunk meg. Festményeknek Röntgensugarakkal való vizsgálata voltaképpen nem új dolog, hiszen maga Röntgen professzor végzett ilyen irányban már kísérleteket, később a nagy gyűjtemények Röntgenlaboratóriumokat rendeztek be, valamennyien azonban átvették azt a bécsi módszert, amelyet a világhírű Holzknoccht professzor, a bécsi egyetem egykori Röntgen tanára dolgozott ki. Ma már a párisi Louvrenak, a stocholmi muzeumnak, különböző olasz gyűjteményeknek is vannak Röntgenlaboratóriumai, Berlinben pedig egy külön állami intézet működik és ez valamennyi német muzeumnak és gyűjteménynek rendelkezésére áll.

— A mi Röntgenlaboratóriumunk voltaképpen semmiben sem különbözik egy laboratórium vagy klinika Röntgenlaboratóriumától, a különbség talán csak az, hogy ötletesen megszerkesztett állványok teszik lehetővé bármilyen méretű festménynek a vizsgálati készülék előtt való elhelyezését. Egyébként azonban menjünk át az intézetbe, ahol mindent a gyakorlatban mutathatok meg.

A mantuai herceg két arca Rubens festményén.

A Kunsthistorisches Museum világhírű Röntgenlaboratóriuma a muzeum palotájának pincéjében van. Idegen ide nem léphet be. Világhírű mesterek mérhetetlen kincseket érő festményei várnak itt átvilágításra. Wilde dr. ur, aki iskoláit Budapesten végezte és tökéletesen beszél magyarul, Rubensnek egy ragyogó portréját teszi oda a Röntgen gép elé. A kép élénk színekkel egy csodálatosan szép ifjút ábrázol: Gonzaga, mantuai herceget. A felség tekintete katonás, parancsoló. Ajkai cseresnye pirosak, gesztenyeszínű haja göndör. Kemény, spanyol gallér van dolmányán.

Most sötét lesz a teremben. A titokzatos sugarak lilásan szikráznak. A kép előtt ott lóg az a homályos levegő, amelyik tartózáka minden Röntgenkészüléknek. És mialatt a masina dolgozni kezd, az állványon elhelyezett Rubens kép vásznán lassan feltűnik, majd egyre élesebb lesz egy másik fej precízen kidolgozott kontúra.

A két arc hasonlít egymáshoz, a vonások rokonok, azonban a most előtűnt ifjú inkább ábrándos jelenség, fejét kissé oldalra hajtja, ruháján nincsen

fodros gallér, tekintetéből hiányzik a katonás karakter.

— Rubensnek ezt az ismeretlen portréját, amelyet csak a Röntgen mutat meg nekünk — magyarázza Wilde dr. — én fedeztem fel. Az én elmémet az, hogy a mantuai herceg portréját a művész elkészítette, de az vagy a mesternek, vagy a rendelőknek nem tetszett és Rubens a már kész képre ráfestette újabb alkotását, amelyik bizonyára jobban tetszett neki is és Mantua uralkodójának is.

A cinquecento megszületését mutatják meg a Röntgen-sugarak.

Érdekes előadását így folytatta az igazgató ur:

— A képek Röntgenvizsgálatának gyakorlati és tudományos jelentősége van. A laikus közönség általában azt hiszi, hogy a Röntgen vizsgálat csak a hamisítványok leleplezésére szolgál. Ez tévedés. A hamisítványokat a szakértő szabad szemmel is megismeri. Legalább is a legtöbb esetben. Nem mondom, akadnak elvétve hamisítványok, ahol a munkákat az átvilágítás megkönnyíti, de a vizsgálatnak korántsem ez a célja.

— Gyakorlati jelentősége a vizsgálatnak főleg a képek restaurálásánál van. Nagy mesterek munkái soha sincsenek olyan karban, ahogyan őket mesterük hátrahagyta. A képek részben megsérültek az idők során, részben régebbi restaurálásoknál a restaurálás korának ízlése érvényesült rajtuk. A legtöbb képen maga a mester is javított, mint ahogy ma is javítanak a művészek a képeiken. Az egyik más divatu ruhába öltözteti alakjait. előfordul azután az is, hogy egy aktra ruhát festenek, talán azért, mert a tulajdonos prűd és nem tudja nézni a mesztelenségét. Ezeket az átfestéseket a Röntgen egész világosan megmutatja.

— Tudományos jelentősége a vizsgálatnak azután az, hogy

a nagy mesterek egész karakterét megmutatja nekünk.

Eklatáns példa erre az a vizsgálat, amelyet a középkor egyik legnagyobb mesterének, Giorgione egyik képénél végeztem és ahol a Röntgen titokzatos sugarai alatt láttam meg, *hogyan fejlődött Giorgione quattrocentes művészetéből a mester cinquecentes művészete.*

— Giorgione, Tizian mestere, a velencei iskolának egyik legnagyobb művésze volt, sajnos, fiatalon, 33 éves korában ragadta el őt a pestis. Mind össze hat olyan képet ismerünk, amelyekről kétségtelenül megállapítható, hogy Giorgione munkája. Ezek közül kettő Bécsben van, nálunk. Az egyik — az a címe: A három filozofus — gyűjteményünk egyik legértékesebb darabja. Három keleti ruhába öltözött ember ül egy hegy tetején. A tudomány véleménye eltérő tekintetben, hogy mit ábrázol ez a festmény. Az én elgondolásom az, hogy Giorgione képe a napkeleti bölcseskről szól, akik a legenda szerint mindennap egy hegy tetején várják meg a napnyugtát és megjelenését annak az üstökösnek, amelyik Betlehem felé vezette őket.

— Amikor ezt a képet Röntgen alatt vizsgáltam meg, megállapítottam, hogy Giorgione hatalmas méretű kompozícióját teljesen elkészítette és azután két év múlva újra festette a képet. Az eredeti 1504—1505 körül, a ma látható kép 1506—1507 években készülhetett. Amíg a ma nem látható kép a quattrocento tipikus munkája, addig Giorgione új képe már a cinquecento gyönyörű alkotása. Amott inkább a részletekre helyezte a mester a súlyt, a figurákon épen úgy mint a tájakon, itt már a monumentalitást domborítja ki és szinte vakon állíthatom, hogy Giorgionének ezen a képén erősen meglátszik már a Velencében járt Leonardo da Vinci hatása. Az új stílus forradalma ment át Giorgione lelkében abban a két esztendőben, amíg képe porosan hevert műtermének sarkában, hogy aztán újra az állványra kerüljön és a mester mindent újra fessen a vásznon.

Beszélgésünket Wilde dr. ur így fejezte be:

— A grafologia tudománya az ember kezének vonásából tud következtetni a jellemre. Ugyanez történik meg nagy mesterek munkáinál a Röntgenvizsgálatok során.

A Röntgen a művész keze vonását analizálja előttünk.

Megmutatja, hogyan kezelte a mester az ecsetet, hogyan kente fel a festéket a vászonra, mikor dolgozott pasztozusan és mikor vékonyan, hogyan haladtak a vonásai, a Röntgenen át le tudom olvasni, hogy mikor mártotta festéke az ecsetjét, szorgalmas volt-e avagy lusta, odavetett módon foglalkozott-e a dolgaival avagy lelkiismeretességgel, mikor takarékoskodott az anyaggal és mikor pazarolta azt, szóval a művészet történetét oknyomozó részének Röntgen tanár korszakalkotó találománya legfontosabb segédeszközévé lett.

Paál Jób.

Városszabályozás és városépítés

Dömötör László előadása a Kölcsey Életiskolában

Sokszor hangzik el köztünk a fájdalmas panasz, hogy Arad nagyon elmaradt a fejlődés versenyében más városoktól. Ennek a valóságának adott panaszos kifejezést a Kölcsey Életiskola esti előadásán Dömötör László műépítész is. A reális valóságokkal dolgozó technikus szakember nem állt meg a szépen hangzó panaszos szavaknál, de kereste és kitérte az okokat, melyek miatt ez a művelt lakóju város a haladásban nemcsak megcsendesedett, de szinte megállt. Rámutatott a városi közélet tényezőire, melynek jól vagy rosszul végzett munkásságától függ a város előhaladása vagy visszamaradása.

Az előadó a hallgatóság emlékébe idézte Déznai Viktor dr. és Zima Tibor előadásait. Ő a két előadásban kifejtett kitűnő városelméletet az aradi viszonyok fejlődésére alkalmazza és részletesen beszél az aradi várospolitikáról. Ez a várospolitika magában foglalja a tulajdonképpeni közigazgatást, a város anyagi ügyeinek az intézését és a műszaki teendők ellátását. A város területének alaki megszervezése a mindjobban gyorsuló közlekedéshez, a lakhelyeknek alkalmazása az egészségügyi követelményekhez csak úgy képzelhető el, ha a városnak olyan sokoldalú és külön szakmaszerűen képzett mérnöki kara van, mely nem csak szaktanácsadó, hanem szava döntő a cselekedetekben. Aradon meghallgatják a mérnöki szakvéleményt, de laikusok intézik el a műszaki teendőket. Részletesen fejtette ki az aradi városszabályozás multját új uccanyitásokban, melyek ötletszerűen az egész város fejlődésére kiható összefoglaló terv nélkül készültek. Ilyen város terv ma nincsen. Hogy ez milyen nagy baj, néhány példával szemléltette az építészetben kiváló szakember.

A tervszerűtlen városfejlesztésnek tipikus példaként mondta el az előadó a bujaci pusztából lett új városrész esetét, mikor a gyári munkásoknak házak kerítéseln át kellett gyári munkahelyükre menniök, míg a város utólag néhány házhely megvételével uccát nem nyitott. Ugyanígy ötletszerűséggel a város közös érdekeinek figyelembevétele nélkül lett meg a Kádás- és Gutzjahr-telep. Városrészek keletkeztek szántóföldeken megfelelő utak nélkül, silány házakkal, melyek falusi településnek is csufak. Sok példával igazolta az aradi városfejlesztés hiányait a belvárosban is. Hogy ezeknek Arad fejlődésében mik a káros következményei, újra az aradi esetek felsorolásával magyarázta a szülővárosáért lelkesülő előadó. Majd ráért városunk fejlődésének másik fájó pontjára, az építkezés mikéntjéről szabályozó építési szabályrendeletnek a hiányára. A mostani harminc év előtt készült, azóta pedig az építési technika nagyokat lépett előre. Futó összehasonlítást tett Timisoara és Arad fejlődése közt. Míg a szomszédban a technikai szaktudás cselekvő erő, Aradon a lokalpatriotizmusnak gyengeségén kívül a megállást a fejlődésben nem kis mértékben az okozta, hogy a jövőbelátó és vaskövetkezetességgű tervszerűséget az ötletek változatossága helyettesíti. Dömötör László egyórás előadását a nagyszámu hallgatóság elmerülő figyelemmel kísérte.

A Kölcsey Életiskola már csak egy előadásra hívja meg az ő sokszázfőnyi hallgatóságát. Jövő szerdán a november óta folyó előadásokat Balogh Ernő dr. Ineu kórházának igazgató-főorvosa fejezi be.

Ma este hatszemélyes ezüstporcellán-szervizt nyerhet az **Olimpia-klub nagy tombola-estjén,** utána tánc, Szencziacs egyéb nyeremények.

Győzött a parlamentben a Magyar Pártnak az anya- nyelvért folytatott harca

Luca alminiszter módosította javaslatát s a községi tanácsokban ezentul is használni lehet a magyar nyelvet — Willer József magyarpárti képviselő harca az ideiglenes bizottságok rendszerének megszüntetéséért

BUCURESTIBŐL jelentik: A parlament keddi ülésén, a közigazgatási törvényjavaslat vitájában Luca belügyi államtitkár nagy beszédben jelentette be, hogy a kisebbségi képviselők javaslatának egy részét elfogadhatónak találja. Nevezetesen törlik a javaslatnak azt a szakaszát, amely szerint csak az lehet községi tanács tag, aki románul tud írni és olvasni, továbbá eszik az a szakasz is, mely szerint a városi és községi tanácsok feloszlására az is okot szolgáltat, ha annak ülésén a romántól eltérő nyelvet használnak. Azt a szakaszt, mely a kisebbségi nyelveket teljesen kizárta a városok és községek igazgatásából, úgy módosították, hogy a vármegyei és városi tanácsok tárgyalási nyelve csak román lehet, míg a községekben bizonyos feltételek mellett a kisebbségi nyelveket is lehet használni.

Luca alminiszter javaslatára nagy vihar tört ki a parlamentben, Willer képviselő ismételt felszólalt s végül a parlament a luca módosító javaslatát elfogadta.

Itt említjük meg, hogy a közigazgatási törvényjavaslat vitája során a 135. szakasz tárgyalását, amely a nyelvhasználat ügyében intézkedik, elhalasztják. A 136. szakasznál, amely az időközi bizottságokról intézkedik, a magyar és német pártok közös indítványként Hans Ottó Roth kérte, hogy az interimár-bizottságok legfeljebb három hónapig működhesenek és ezután az idő után a belügyminiszter köteles legyen kiírni a választásokat.

Luca belügyi államtitkár azzal válaszolt, hogy a kérdés nem tartozik ide, mivel a szakasznál az időközi bizottságok összetételéről van szó.

Willer: Éppen az a baj, hogy nem akarunk beszélni róla. Amint a miniszter ur a román érdekeket képviseli, én éppugy képviselem a kisebbségi érdekeket. Bizonyos vagyok benne, hogy le fognak szavazni, de az a kérdés, hogy jól szolgálja-e a román érdekeket a miniszter ur, amikor az időközi bizottságok hosszabb fenntartásához ragaszkodik? A bizottságok működése a közigazgatás iránti tiszteletet gyöngíti meg a nép lelkében, mivel működésük nem alkalmas arra, hogy a népben a közigazgatás iránti tiszteletet növelje. A rendes, megválasztott tanácsok nem veszélyeztethetik az állam érdekeit, mert ha vannak is kisebbségi tagjai, ezek lojálisak az állammal szemben. Különben is, ha a választott tanácsok valami törvényteleniséget követnek el, a miniszternek mindig joga van arra, hogy feloszlassa őket.

Ionescu targumuresi képviselő azt fejtette, hogy a három hónap igen rövid idő az interimár-bizottságok részére, mivel a kisebbségek ezalatt az idő alatt össze tudják szedni és összetartani hűveiket, hogy minél több emberüket vigyék be a választott tanácsokba. Ha viszont az időközi bizottságok hosszabb ideig vezetnek az ügyeket, akkor a kisebbségek kénytelenek a többségi pártokkal egyezségeket kötni.

Willer: Jobb lett volna, hogyha hallgatott volna a képviselő ur, mintsem hogy ilyen kijelentést tegyen. Ugyilátszik a kisebbségi gyűlölet szakértőjévé nőtte ki magát.

Ionescu tiltakozik a beállítás ellen és hangsúlyozta, hogy ő éppugy védi a román érdekeket, mint Willer a kisebbségi érdekeket.

Végül Luca államtitkár hosszabb beszédet mondott az interimár-bizottságok védelmében

és hangoztatta azok fenntartásának szükségességét. A képviselőház ezután elvetette a módosító indítványt és a 136-ik szakaszt változtatlan szövegében megszavazta.

A közigazgatási törvényjavaslat vitájában Barsan kormánypárti képviselő olyan szakasz beiktatására tett javaslatot, amely a vidéki városok polgármestereinek is megadná a jogot, hogy képviselőkkel választassanak. A javaslatához dr. Willer József képviselő szöveget hozta és a következőket mondta:

— Képviselő Urak, a javaslatnál szemben némi aggályaim vannak s kérem, hogy Önök is hallgassák meg azokat. Ha nem tévedek, ezt a javaslatot a belügyminiszter sugalmazta. Kétségtelenül kellemes volna a belügyminiszter számára, ha a parlament csupa vidéki polgármesterekkel volna tele, akikkel ő rendelkezik. A dolgok roppant egyszerű elintézése volna, ha a belügyminiszter egyszerűen csak rendelkezéseket adna ki a képviselőknek.

Willer közbeszólása után, melyet általános derűtség követett, Barsan képviselő nagy bosszúságára elvetették a javaslatot.

Országos mozgalommá fejlődik az aradi szülők akciója az új tanítási rendszer ellen

II. Carol királyhoz és Angheliescu miniszterhez intézett távirat szövege

Az a háromtagú bizottság, amelyet a szülők keddi esti gyűlése megválasztott, Ciuhandu Gheorghe dr. elnökkel és Popa Constantin titkárral együtt ma összeült, hogy megszövegezze a II. Carol királyhoz és az Angheliescu miniszterhez küldendő táviratokat, valamint az Angheliescu miniszterhez intézendő emlékiratot. Az uralkodóhoz intézett távirat szövege a következő:

„Az aradi középiskolai diákok és diáklányok szülei március hó 10-ikén tartott értekezletükön megvizsgálták azt a sajnálatos helyzetet, amelyet a délutáni tanítás és a 60 perces tanóra bevezetése teremtett és mélységes fájdalommal és aggodalommal állapítják meg, hogy ez a rendszer gyermekeik egészségére, valamint testi és lelki fejlődésére veszélyes. Éppen ezért az aradi szülők Felsőgedhez fordulnak, mint a romániai ifjuság legfőbb pártfogójához, hogy támogatásával tegye lehetővé azon kérésünk teljesítését, amely az ujonnan bevezetett rendszer eltörlését célozza“.

A táviratot Ciuhandu dr. elnök és Popa Constantin írta alá.

Az Angheliescu közoktatásiügyi miniszterhez intézett távirat szövege a következő:

„Több mint 1500 aradi szülő ez év március 10-ikén tartott gyűlésén aggodalmának adott kifejezést a délutáni tanítás és a 60 perces tanóra bevezetése fölött és úgy vélt, hogy ez a rendszer a gyermekek fejlődése és egészsége szempontjából ártalmas. Ezért az aradi szülők táviratilag kérték Öfelsége támogatását ama küzdelmükben, amely az új rendszer megszüntetését célozza. Egyben az ország összes szülőit a mozgalmunkhoz való csatlakozásra kértük fel, Miniszter urat pedig arra kérjük, hogy az ujonnan bevezetett rendszert a lehető legrövidebb időn belül helyezze hatályon kívül. Kérésünk indokait részletes emlékiratban fejtjük ki“.

Karácsonyfadisz

gyáralapításhoz
tőkés társat keresek

teljes berendezés meg van. Kimerítő ajánlatok: „Külföldi“ jellegre Frafil Lux S. A. hirdetőjébe Timișoara I., Str. Mercy I. 1:14

Halálra gázolt az aradi vonat egy oradeai soffőrt

A „halálsorompó“ legújabb áldozata

Oradeáról jelentik: Keddre virradó éjszaka halálosvégi szerencsétlenség történt az Episcopia Bihor felé vezető országúton, annál a sorompónál, amelyet az oradeai autóvezetők „halálsorompó“-nak hívnak, mert sok halálosvégi szerencsétlenség történt ezen a helyen. A hely veszélye ugyanis abban rejlik, hogy a 45-ös számú őrház eltakarja a pályatestet és az országúton közeledő autók vezetői nem veszik észre az oradeai állomásról kiindult aradi személyvonatot. Ez történt most is.

Kiss György 53 éves oradeai soffőr nem vette észre az aradi vonatot, a sorompó nem volt leeresztve, a vonat elkapta az autó bal hátsó részét, leszakította ajtóit, sárhányóit. A súlyos ütéstől nekilendült autó két cementoszlopot kidöntött és háromszor megfordult saját tengelye körül. Kiss György soffőr a helyszínen kiszenvedett. A vizsgálat megállapította, hogy a halálos szerencsétlenségért a CFR-t terheli a felelősség, mert a sorompó nem volt leeresztve.

Az a mozgalom tehát, amelyet az aradi szülők a jövő nemzedék érdekében nagyon helyesen megindítottak, országos jellegűt ölt, mert az aradi szülők átiratok és a sajtó útján az ország összes szülőit a mozgalomhoz való csatlakozásra szólítják fel. Ez az egységes megmozdulás előreláthatólag meghozza eredményét és a miniszter visszavonja rendeletét, mielőtt még a szülőknek a sztrájk fegyveréhez kellene folyamodniuk.

A memorandumot a kiküldött bizottság eljuttatta az azóta Bucurestibe utazott Cotiolu Romulus dr. városi átmeneti-bizottsági elnöknek, valamint Arad többi parlamenti képviselőinek is, akik az aradi szülők küldöttségével együtt megjelennek Angheliescu miniszternél, hogy a sérelmes rendelet visszavonását kérik.

CORSO 5, 7½ és 9¼ órákor
Premier!

Vágyom
egy nő után...

(Ich sehne mich nach Dir)

Komikus helyzetekben bővelkedő nagy énekes film.

Louis Graveur, a kiváló tenorista,
Camilla Horn, Theo Lingens,
Adele Sandrock.

SELECT 5, 7½ és 9¼ órákor

VIHARMADARAK

Wallace Beery, Robert Young, Maurcen O'Sullivan.

URANIA 5, 7½ és 9¼ órákor

Halálfejes lobogó

(Captain Blood)

Errol Flynn, Olivia de Havilland, Lionel Atwill.

HIREK

Ami az angol lordoknak hiányzik

Az angol felsőház arisztokratáinak, bármilyen furcsán hangzik is, nincs választójoguk.

A peerek feleségei szavazhatnak, ahányszor csak alkalom nyílik rá, de maguknak a peereknek még a norman hódítás előtti időből származó törvények megtiltják a szavazást. Így aztán egyáltalán semmi befolyásuk nincs az alsóház összetételére.

A 750 angol lord ezt a helyzetet nem akarja tovább tűrni és elhatározta, hogy harcot indít a választójogért. A hadjárat vezetője Lord Ponsonby, aki öt évvel ezelőtt még csak egyszerűen „Mister” Arthur Augustus Ponsonby volt.

— Nevetséges helyzetben vagyunk, — jelentette ki nemrég a 65 éves munkáspárti lord egyik beszédében. — A peereket egy színvonalra helyezik a fegyverekkel és az ökrökkel.

Első csatáját elvesztette Lord Ponsonby, mert javaslatát a lordok háza 27 szavazattal 16 ellenében elvetette. De kedvét nem veszítette el és tovább folytatja a harcot a lordok választójogáért.

Lord Ponsonby atyja Viktória királynő magánittkára volt. Maga a lord tíz évig ült az alsóházban, mielőtt báróságot kapott. Nemcsak aktív, hanem passzív választójogot is követel a lordok számára, vagyis azt a lehetőséget, hogy az alsóház tagjai legyenek. Erre a jogra véleménye szerint inkább igényt tarthatnak a lordok, mert ma már ugynevezett „szent és sérthetetlen jogaik” nem sokat érnek. Ponsonby valószínűleg olyanfajta privilégiumokra céloz, mint az, hogy a lordot, ha halálra ítélik, a közönséges kötet helyett csak selyemzsinórral lehet felakasztani. Mínt hogy a lordok legtöbb kiváltságának hasonló jelentősége van. Lord Ponsonby egyszerűen jogegyenlőséget követel az elnyomott angol arisztokrácia számára...

Érdekes különben, hogy csak az angol és a skót lordoknak nincs választójoguk. Az ir lordok aktív és passzív választójoggal rendelkeznek.

— SZELESEBB IDŐ. Kissé élénkebbi légáramlás, a szélvédett helyeken újabb éjjeli ködképződés, holnap valószínűleg több helyen eső, az éjjeli hőmérséklet valószínűleg alig változik, a holnapi felmelegedés esetleg gyengébb lesz.

— Az új ügyvédkamarai felvétel-tervezet újabb részletei. Bucurestiből jelentik: Ma reggel Pop Valer dr. igazságügyminiszter fogadta az országos diákküldöttséget, amely előtt kijelentette, hogy a diákság panaszainak figyelembevételével a következő módosításokat óhajtja eszközölni a most elkészült ügyvédtörvény-módosító javaslaton: Az ügyvédi kamarába való felvétel vizsgáit csak egyetemi vagy táblai székhellyel rendelkező városban tartják. Nem határozzák meg azt, hogy ki hányszor jelentkezett vizsgára, mindenki annyiszor járulhat vizsgabizottság elé, ahányszor óhajt. Hír szerint a doktorátus feltételes lesz.

— Véres antiszemita zavargások Lengyelországban. Varsóból jelentik: A Radom közelében levő Przytyk községben a tegnapi zsidó és antiszemita tüntetők közötti véres verekedés után még aznap súlyos zsidóellenes tüntetések voltak. Az antiszemiták, hogy egy társuk halálát megboszulják, több zsidó boltot megtámadtak s felgyújtották, a Kielcéből, Radomból és Varsóból érkező rendőröket pedig közúton fogadták. A karhatalom veszélyeztetett helyzetében kénytelen volt fegyverrel használni és sortűzet adott le a tömegre. A sortűznek borzalmas hatása volt, amennyiben 8 ember meghalt, 19 pedig megsebesült. Attól tartanak, hogy a környéken további zavargások lesznek.

— Határagazott a bucuresti villamos két vakot. Bucurestiből jelentik: A vakok intézetének két ápolója tegnap délelőtt a Mihai Bravu-uton haladt keresztül. Ebben a pillanatban teljes sebességgel arra robogott egy villamos, amelynek vezetője nem tudta már a kocsit lefékezni és a két vakot elgázolta. Mindkettőjüket haldokoltva szállították kórházba.

— Venus—Chinezul 2:1 (0:1). Bucurestiben ma a Venus és a Chinezul csapatai barátságos mérkőzést játszottak. A játék a timisoarai csanat főnyének jegyében folyt le, a bucurestiek csak a második félidőben érvényesültek és ugyanekkor némi szerencsével sikerült is magukhoz ragadni a győzelmet.

— Vorvoreanu képviselő meggyilkolása ügyében szenzációs fordulat várható. Turnu-Severinből jelentik: Vorvoreanu Maris képviselő meggyilkolásával kapcsolatban hónapokkal ezelőtt tartóztattak egy Alexescu nevű egyént. Alexescu tegnap vallomásra jelentkezett a vizsgálóbírónál és beismerte, hogy bűnös a képviselő meggyilkolásában, de nem ő volt a tettes. Büntársaként több tanítót és egy volt tanfelügyelőt nevezett meg, akikkel szembesíteni fogják. Ha beigazolódnak, hogy Alexescu igazat mondott, úgy a Vorvoreanu-ügyben szenzációs fordulat várható.

— Bombabiztos építkezési tervek. Bucurestiből jelentik: Március 17-én a főváros vezetősége rendkívüli ülést tart, hogy megbeszéli a szükséges légvédelmi intézkedéseket. Az ülésen — amelyen Donescu főpolgármester elnököl majd — elhatározzák, hogy a jövőben csak olyan építkezési engedélyt adnak ki, amelyeknél az építendő kötelezi magát, hogy légi támadás elleni megfelelő fedezéket létesít a közönség számára.

Leánykérés

— Tegnap tudakozódtam az ön körülményei felől — szól a papa.

— Ugyanezt tettem én is — feleli a kérő. Én is érdeklődtem az ön múltja iránt, kedves papa.

— Ugy? akkor beszéljünk másról.

— Jávor Pál amerikai turnéja. Budapestről jelentik: Jávor Pált, az aradi származású budapesti színművészt amerikai körútra akarják leszerződtesni. Egy amerikai impresszárió április és május hónapokra akar vele egy kisebb magyar társulat élén amerikai turnét csinálni. Most folynak a tárgyalások a turné megszervezése tekintetében és az amerikai impresszárió felajánlotta a budapesti Nemzeti Színháznak, hogy megfizeti a szerződésben kikötött pónalét, ha a színház igazgatósága Jávort a jövő hónapban utnak engedti.

— Fellebbezést jelentett be az aradi állatexport-szindikátus feloszlata ellen. Az aradi állatexport-szindikátust — mint arról annak idején beszámoltunk — a földművelésügyi minisztérium feloszlatta és Aradot a timisoarai szindikátus hatáskörébe utalta. A szindikátus vezetősége a feloszlátó rendelkezés ellen fellebbezést jelent be a törvényszékhez és utal arra, hogy egy jogi személyiséggel bíró intézményt minisztertanácsi rendelettel feloszlítani nem lehet. A fellebbezésben rávilágít arra is, hogy a szindikátus az elmúlt esztendő alatt szép eredményeket ért el és míg öt évvel ezelőtt mindössze 42 vagon állatot exportáltak, 1935-ben a kivitel 525 vagonra emelkedett és az aradi állattenyésztőkhoz a kivitel után közel 100 millió lei folyt be.

— Benzinnel leöntötte a főpincért és azután felgyújtotta az elbocsájtott pikoló. Bécsből jelentik: Megdöbbentő események színhelye volt tegnap a forgalmas bécsi „Corso” kávéház. A délutáni órákban megjelent a kávéházban Hans Guttig nevű 13 éves fiú, aki a helyiségben volt alkalmazva, mint pikoló. A főpincért kereste. A főpincér mitsem sejtve előrejött, mire a pikoló hirtelen benzinnel leöntötte, majd pedig villámgyorsan gyufát gyújtott és lángra lobbantotta a főpincér ruháját. A szerencsétlen főpincér égő fákllyaként, halálos rémülettel futni kezdett. Óriási pánik keletkezett a kávéházban. A főpincért nagynehezen abroszokkal terítették le, majd életveszélyes égési sebekkel kórházba szállították. A pikoló a rendőrségen kijelentette, hogy bosszúból követte el tettét, mert a főpincér elbocsájtotta.

Az állástalan akrobata

könyváródmányokat gyűjt...

A gyanutlan polgár

ma újabb meglepetésre ébredt. A „Lupta” ugyanis hivatalosnak mondott köréből nyert értesülésekre hivatkozva azt írja, hogy a kormány a közelmúlt napokban eléje terjesztett súlyos bizonyítékok hatása alatt rendkívül szigorú vizsgálatot rendel el a hitleristák romániai propagandáját illetően. A lap azt írja, hogy valóban megdöbbentő és feltűnést keltő bizonyítékok kerültek a kormányhatóságok kezébe, hogy milyen fantasztikus eszközökkel és fantasztikus eszközök felhasználásával dolgoznak a hitlerista ügynökök. Főképpen sajtó útján történik a kémérkezés és a cél az, hogy az ország közvéleményét eltérítsék eddigi külpolitikai vonalvezetésének követésétől. A Lupta hangsúlyozza, hogy a kormány titokban óhajtja tartani egyelőre a vizsgálat adatait, mégis bizonyos összegek és bizonyos nevek nyilvánosságra kerülnek. A „The National Review” című folyóiratban megjelent ama cikk nyomán, amely szerint Németország 10 milliárd lelt fordított a romániai horogkeresztes mozgalomra, a kormány vizsgálat megindítását rendelte el, mert alapos a gyanu, hogy a cikk adatai megfelelnek a valóságnak...

— Halálozás. Bisz János anatómista rövid szenvedés után f. hó 10-én meghalt. Temetése 12-én, csütörtökön délután 4 órakor lesz a Str. Dna Balasa 129. számú gyászházban. (Minden külön értesítés helyett).

— Április 3-án végzik ki Hauptmann-t. New-Yorkból jelentik: (Rador). Trentoni jelentés szerint Hauptmann kivégzése április 3-án történik meg.

— Több közkutató állít fel a város a külvárosokban. Dr. Cucu Vasile városi főorvos előterjesztést tett dr. Cotioiu Romulus városi átmeneti bizottsági elnöknek arra, hogy a külvárosokban több közkutató állítsanak fel. Ezt az előterjesztést Tripa Mihail, a gépiparok igazgatója is támogatja, aki azt javasolta a város vezetőségének, hogy mindenekelőtt Gaiban, az Anton Pan- és a Noua-uccák keresztesződésénél furjanak ártézi kutatókat. Ennek költségét 28.000 lelt igényelnek. A város vezetősége ehhez az előterjesztéshez hozzájárult és egyben úgy döntött, hogy az állomásnál, valamint több külvárosi uccában olyan kutatót állít fel, amelyet a vízvezeték-hálózatához kapcsolnak. Több belvárosi kutatót, köztük az Avram Iancu-teren levőt kicsérélik és helyükre gombnyomásra működő kutatót szerelnek fel, úgy, hogy azoknak szája, akik a kutatóból isznak, ne érje a kutó csövét. Ilyen kutatót szerelnek fel az állomás mellett is. A jelenlegi belvárosi kutatókat pedig kiviszik a külvárosokba, ahol az ilyen kutatók jobban megfelelnek.

— Nagyszágos Asszonyom! Mielőtt tavaszi toilletet csináltat, keresse fel bizalommal a Salvatore-céget, ahol minőségben és kivitelben a legjobb fűzők és princess-fűzők készülnek. Arad, P. A. Iancu 21.

— Bérkocsi és kerékpár karambolja. Tegnap délután könnyebb kimeneteli karambol történt a Reg. Ferdinand-uton. Indricau Dumitru. Trandafirilor-ucca 5. szám alatti lakos kerékpáron haladt az uttest közepén, amikor a 111. számú bérkocsi, amelyet Sangeorge Petru hajtott, oldalról elütötte. Indricau, aki lezuhant a kerékpárról, szerencsére csak könnyebb zúzódásokat szenvedett. Kerékpára azonban megrongálódott. A karambol ügyében a vizsgálat megindult.

— A vér felirisztése céljából — kiváltképp közepkorú férfiaknak és nőknek — ajánlatos néhány napon át korán reggel egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet inni. Világszerte rendelik az orvosok a valódi Ferenc József viz használatát, mert ez szabályozza a bélműködést, előmozdítja a gyomormozgást, fokozza az anyagcserét, javítja a vérkeringést, meggyógyítja az ideget, egészséges álmot hoz és ezáltal új életet teremt.

— Bisorca Ioan rablóvezér és öt társa ellen az aradi ügyészség elkészítette a vádiratot. Az ügyészség Bisorcat és társait utonállással és rablással vádolja. Valószínű, hogy a Bisorca-banda ügyében már a közeljövőben kitűzik a főtárgyalást.

— Esővízcsatornát kérnek a Weitzer-ucca lakói. Az aradi Ioan Weitzer-ucca lakói a kéressel fordultak a város vezetőségéhez, hogy vezessen be uccájukba esővízcsatornát. Muresan Ioan városi főmérnök véleménye szerint ez a csatorna valóban szükséges és lefektetését a Miron Costin-uccától kellene elkezdni. A város vezetősége úgy döntött, hogy a munkálatok elrendelése fölött a költségvetés összeállításakor dönt.

Szélhámosság Budapesten egy aradi kereskedő nevében

Budapestről jelentik: Különös ügyben tettek feljelentést a budapesti valutaügyészségen. A feljelentés szerint Hartmann Andor aradi kereskedő nevében egy ismeretlen ember jelent meg egyes pénzügyzeteknél, amelyeket megfenyegetett. Mint ismeretes, Hartmann Andor az elmúlt év őszén szabadult a budapesti fogházból, ahol valutakihágások miatt több hónapi fogságát töltötte ki, majd pedig kitiltották Magyarországról területéről és a határra toloncolták. Az elmúlt napokban több budapesti pénzügyzetnél jelentkezett egy titokzatos, jól öltözött, szőkehajú fiatalember, aki egy levelet mutatott, amelyet állítólag Hartmann Andor írt alá. A levélben Hartmann arra utasította a szőkehajú fiatalembert, hogy bűnsegédi bűnrészesesség címén jelentse fel a valutaügyészségnél azokat a bankokat, amelyeket ő visszaélései során megröszélt.

A levelet a megbízott azzal mutatta meg, hogy ő nem akar semmit sem csinálni, csak „jóakaratulag” figyelmezteti a bankok vezetőit. Amikor a bankokban nem ijedtek meg a „jóakaratu” figyelmeztetéstől és azt mondták a megbízottnak, hogy azonnal értesítik a valutaügyészséget, a „valuta-jóakaró” gyorsan összetépte a megbízólevelet, majd sejtelmesen kijelentette, hogy a valutaügyészség bizalmas szolgálatában áll. A bankok a rejtélyes emberre felhívták a valutaügyészség figyelmét. Itt kijelentették, hogy a Hartmann levelével jelentkező rejtélyes férfihez a valutaügyészségnek semmi köze sincs és nyilván ez is azok közé a szélhámosságok közé tartozik, akik ellen már évek óta küzd az ügyészség. Azt természetesen szintén nem sikerült megállapítani, hogy a kérdéses levelet valóban Hartmann Andor írta-e, vagy pedig a „jóakaró” hamisítványt mutatott be.

Államellenes összeesküvés gyanúja miatt letartóztatták Jęficsét

Belgrádból jelentik: A Tass-iroda jelentése szerint a rendőrség tegnapelőtt este házkutatást tartott Jęfics volt miniszterelnök lakásán és annak eredményeképpen elrendelték Jęfics letartóztatását. Egyelőre nem szállították fogházba Jęficsét, hanem csupán háziőrizetbe vették. Kedden hajnalban a vizsgálóbíró kiszállott Jęfics lakására és megkezdte a volt miniszterelnök kihallgatását. Általános vélemény szerint Jęfics államellenes összeesküvés gyanújával terhelt helyezik vád alá. Bár Jęfics nem örvendő népszerűségnek, a házkutatás és a háziőrizet híre mégis nagy feltűnést keltett Belgrádban. A volt miniszterelnök, mint néhai Sándor király egyik legbizalmasabb embere, nagy tekintélynek örvendett Jugoszláviában. Zsifkovics hadügyminiszter lemondása, továbbá a Jęfics elleni házkutatás elrendelése arra mutat, hogy Jugoszláviában súlyos belpolitikai válság van.

— ZÜRICH: ZARLAT: Páris 20.20 és háromnegyed, London 15.14 és egynegyed, Newyork 304, Milánó 24.25, Amszterdam 208.32 és fél, Berlin 122.95, Prága 12.69, Varsó 57.70, Búcaresti 250, Belgrád 700.

— A hitellel-écsalás ügyében befejeződött a vizsgálat. Alexandrescu vizsgálóbíró a Mauthner-féle hitellel-écsalás ügyében befejezte a vizsgálatot és az iratokat vádindítvány tétele végett áttette az ügyészséghez. A hitellel-écsalás ügyében az elmúlt napokban egyébként érdekes esemény történt. Pichler Imrét, a család egyik tettesét ugyanis néhány nappal ezelőtt a fogház irodájába vitték, ahol irodai munkát végeztettek vele. Amikor Pichler visszament a fogházba, egy levelet találtak nála, amelyet az irodában írhatott és amelyet Fischerhez akart eljuttatni. Ez a levél különösen Fischer György szerepére kompromitáló és a vizsgálóbíró az ügyészséghez átküldött iratokhoz mellékelte ezt a levelet is, valamint a levéllel kapcsolatos megállapításairól szóló jegyzőkönyvet.

— Ma az alatti gyógyszerárak tartanak éjjeli szolgálatot:

JANKA: Bulevardul Regele Ferdinand.

WEISZ: Piata Avram Iancu.

SZONDI: Strada Consistoriului.

— Porrágott az Érmellék legnagyobb malma. Oradeáról jelentik: A Valea lui Mihai-i háromemeletes Gizella-malom, amely az Érmellék legnagyobb malma tegnap kigyulladt és a lángok allig néhány perc múlva teljesen elborították a hatalmas épületet. A lángban álló épület oly perzselő hőséget fejlesztett, hogy a hlányos felszerelésű tűzoltók megközelíteni is alig tudták. Az óriási hengermalom, amely Glück Benő tulajdonát képezi, a lángok martalékává lett és a segítségül siető carei-tűzoltók munkája csak a tűz lokalizálására szorítkozhatott. A Gizella-malom teljes berendezésével és 15 vagon felhalmozott lisztjével és búzájával porrá égett. A kár 7 millió lei, amelynek csak jelentéktelen része térül meg biztosítás útján.

— Tegnap este betörés történt Aradon. Ismeretlen tettesek behatoltak Ardelean Ioan, Porumbitei ucca 9. szám alatt lakó cipész műhelyébe, amely a Bihorulul ut 1. szám alatt van és azt kifosztották. A betörők egy varrógépet és több pár cipőt vittek el, úgy hogy a kárösszeg több ezer leire tehető. A betörést jelentették a rendőrségnek, amely bevezette a nyomozást. — Baltas Matild, Eminescu ucca 17. szám alatti lakos feljelentést tett, hogy mialatt egyik aradi szabónál tartózkodott, azalatt a lakás előszobájából alkalmi tolvaj ellopta retiküljét több száz leiel és értékes iratokkal. Az ügyben a vizsgálat megindult.

— A Hadkölésztől parancsnokság felhívása. Alább közöljük folytatólagosan azoknak az 1896. évi születésűeknek a névsorát, akik katonai ügyük rendezése végett jelentkezni kötelesek: Adacs József, Arnstein Andor, Angya János, Ardelean Pavel Cornel, Ardelean Iosiff, Almos Gyula, Bugariu Pavel, Borbély Béla Árpád, Bródl Imre, Balogh József, Báthori Mihály, Bisan László, Bodea Gheorghe, Bodea Savu, Brunhuber Kálmán, Bene Ioan, Braun Gyula Ignác, Bárony Sándor, Bola Ioan, Billiza Géza, Burghardt István, Bári Imre Béla, Buelbein Árpád Ferdinánd, Barna György, Bortas István, Bocsányi Bernát Márton, Bergmayer József, Bosányi Sándor, Bogocan Savu, Borlac M. Mihai, Borali Andrei, Bornstein Izidor, Borneisa Nicolae, Vasvári Farkas Géza, Ferencz József, Farkas Kálmán, Flora Károly, Felter György, Fabrici Ioan Elek, Fáskesti Ferenc, Fekete Károly, Ferkus Ioan, Fihus Iosif, Fedrigeni Béla, Fischer Sándor, Fridmann Dezső, Fekete Gábor, Faragó Vince, Idus Ferenc, Gábor Andor, Radó Jenő, Gyuró András, Grün József, Grün Zoltán, Gillich Béla, Szilyes Pál, Budiu Iustin, Burca Ioan, Slinger Gyula, Szedity Dusan. Holnap az 1895. évi születésű korosztály névsorát kezdjük el.

— Az Aradi Banktisztviselők Köre a következőket hozza tudomásul: F. hó 12-ikén csütörtök este fél hét órai kezdettel folytatják a bélyegilleték, illetve a bank okmányok felülbélyegzéséről szóló megkezdett vitáját. Március 23-án ugyancsak fél hét órai kezdettel Grigore Romanescu volt bankigazgató román nyelven előadást tart a „Pénzügyek problémája és a hitelélet visszaállítása” cím alatt. Lakatos Aladár az Aradi Általános Tkp. ügyv. igazgatója magyar nyelvű előadást tart a „Pénzváltóktól a Mamuth bankokig” cím alatt, melyre az érdeklődőket ezúton hívja meg a vezetőség. Ezúton tudomására hozzuk az érdeklődőknek, hogy április 2-án tartandó előadás sorozat keretében dr. Radu Cornel román nyelven, dr. Parecz György magyar nyelven előadást tartanak. Az érdeklődőket idejében értesítjük az előadás tárgysorozatairól.

— Művészeti festmények olcsón Kerpelnél.

— Földalati hűtésben fekvő betegoknál reggelként egy kis pohár természetes Ferenó József keserűviz a beleket fájdalom nélkül alaposan kitisztítja, az anyagcserét biztosan felfrissíti és így nagy megkönnyebbülést szerez. — Az orvosok ajánlják.

O Biztosan indul az AMEFA különvonata Oradeára. Az AMEFA vezetősége, amint azt már lapunkban ismertettük, vasárnap reggel különvonatot indít Oradeára, hogy a nagyszámu drukker-tábora szemléloje legyen a „CAO” elleni legfontosabb bajnoki mérkőzésnek. Ezen különvonatra az Aradi Közlöny, valamint Szabó Albert ügy- és porcellán nagyáruháza, Sport Ujság, ugyszintén „AMEFA” B. közép vezetősége. Bakács Miksa fogad el jelentkezéseket. A jelentkezési határidőt péntek estig meghosszabbítottuk a nagy érdeklődésre való tekintettel. Eddig több mint 100 az aláírók száma. Az „AMEFA” vezetősége felkért bennünket annak közlésére, hogy minden más társas utazás, akár vonaton, vagy autón történjen, tudta és beleegyezése nélkül van, felkéri tehát összes tagjait és szurkolóit, hogy amennyiben Oradeára átrándulnak, kizárólag ezt a sport-különvonatot vegyék igénybe. Az indulás idejét lapunk utján idejében közöljük.

Ligeti Ernő dr. nagysikerű előadása Aradon

Magasszínvonalu, érdekes irodalmi előadást tartott szerda este Ligeti Ernő dr., a kiváló ardeali író és publicista, a cluji „Független Ujság” főszerkesztője előkelő közönség jelenlétében. Ligeti Ernő egyik főerősége az önállósult ardeali magyar irodalomnak és előadása ritka irodalmi csemegéje volt Aradnak. Ligeti hű és emellett művészire csiszolt tükörképét adta az európai irodalom háborúelőtti és mai alakulásának és mesteri kézzel világitotta meg a beállott radikális irányváltásnak a lelki hátterét. A „nemzetles” és az „európai” író fogalmának szembehelyezése után rámutatott arra, hogy a háborúelőtti magyar irodalom vezető jelszava a „nyugat” volt. Ez az irány a háboru kirobbanásakor megtorpant és mintegy visszahatásaként a háboru után elhangzott az új jelszó: „vissza keletre!” Mindezeknek az előzményeknek a megvilágítása után Ligeti rátért előadása eredeti céljára, a mai ardeali irodalomnak a részletes vizsgálata. Művészi meglátással a Gyilkostól keletkezésével hasonlította össze az ardeali irodalom kialakulását, amely szintén „gyilkos kataklizmák nyomán fakadt tengerszemhez” hasonló. Rámutatott az ardeali irodalom különböző utjaira: a történelmi irányra és a mai irodalmára.

Sokan azt állítják, hogy azok, akik visszamenekülnek a múltba, azért teszik ezt, mert félnek szembenézni a kor problémáival. Ligeti szembeszállt ezzel az állítással és mestori szatírával fejtette ki, hogy a történelmi irány nagyjai ehult századokból való történeteikbe is beleviszik a Ma problémáit, ezzel szemben bizony nagyon sokan vannak olyanok, akik mondanivalóikat a mából merítik és ennek ellenére elhaladnak az élet vitális kérdése mellett. Legvégül a kitűnő előadó rámutatott arra a sajnálatos tünetre, hogy az ardeali írókat ma Magyarországon jobban ismerik, mint saját pátriájukban, holott vitálisan szükséges volna, hogy az itteni közönség körében is mind többen ismerjék meg saját íróikat. A mindvégig lebillincselően érdekes, pompás készséggel előadott irodalmi mondanivalók végén az egybegyűlt közönség meleg ünneplésben részesítette Ligeti Ernőt, akinek rokonszenves egyénisége, kívánatos volna, ha minél sürűbben érintkezne Arad irodalombarát közönségével, amely mindig szívesen fogadja érdekes mondanivalóit.

Nem részesülnek a törvény által előírt községi segélyben a székely megyékben a magyar folekezeti iskolák

Laár Ferenc magyarpárti képviselő több megyei székely községben járt és mindenütt résztvett négygyűléseken. Ez a körut beigazolta, hogy a vidéki székelység mindenütt öntudatosan sorakozik a Magyar Párt és annak vezetői mögé. A különböző községekben Laár Ferenc meghallgatta a felmerült panaszokat is, amelyek különösen iskolai téren égetőek. A panaszok közül kirívó az a szomorú tény, hogy a magyar felekezeti iskolák nem részesülnek a törvényben előírt tízenegyzé százalékos községi segélyben. Ezt a segélyt azzal a megindokolással tagadják meg, hogy annak idején, amikor ezen iskolák számára működési engedélyt és nyilvánossági jogot kértek, kijelentették: minden községi és állami hozzájárulás nélkül képesek az iskolákat fenntartani. Ennek alapján az iskolaszék kimondta, hogy a községi jövedelmek tízenegyzé százalékából, továbbá a korcsmai bevételek előírt százalékából kizárólag az állami iskolák részesülhetnek. Azokban a községekben, amelyekben csak felekezeti iskola van, a községek a prefektus rendeletére ezeket az összegeket kötelesek közvetlenül a megyei iskolaszéknek beküldeni. Sőt az egyik körjegyzőség a törvény félremagyarázásában annyira megy, hogy felszólítja a területén működő felekezeti iskolákat, ha véletlenül községi segélyt kaptak volna, azt haladéktalanul fizessék vissza. Laár képviselő legközelebb folytatja székelyföldi körutját.

Hirdessen az Aradi Közlönyben

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Alaptalan bucaresti-i hír a kereskedelmi testületek megszüntetéséről

Csak az ipartestületek és a régi munkásszervezetek megszüntetését tervezi az új törvényjavaslat

A bucaresti-i Argus március 12-iki dátumu, szerdán Aradra érkezett számának első oldalán jelent meg az alábbi tudósítás, amely az Ardealban és Banatban működő egyes ipari, kereskedelmi és munkaképviseleti testületek megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslat ismertetését tartalmazza.

A cikkben említett törvényjavaslat, amely állítólag a szakoktatási törvénytervezet kiegészítése, nemcsak azért kelt feltűnést, mert a létét veszélyezteteti azoknak a kereskedelmi és ipari testületeknek, amelyek minden politikai tendencia nélkül évtizedek óta fontos közgazdasági működést fejtenek ki és szilárd oszloppai kereskedelmünknek és iparunknak, hanem azért is, mert a javaslat ellentétben áll az alkotmánnyal és szerzett jogokat akar megszüntetni.

A cikk szerint az 1884. évi 17. törvény-cikk 122. és többi paragrafusai alapján Ardeal, Banat, Crisul és Maramures területén, Bucovinában pedig az 1917. február 15-i törvény 106. és többi paragrafusai alapján létesített kereskedelmi, ipari és munkavédelmi testületeket megszüntetik.

De az 1884. évi 17. törvény-cikk (régipar-törvény) 149—154. paragrafusai alapján létesített ipari, kereskedelmi és munkás egyesületeket, valamint azoknak Cluj székhellyel működő központját továbbra is működésben hagyja a törvénytervezet és jogi személyiségüket elismeri.

A megszüntető kereskedelmi, ipari és alkalmazotti testületek vagyonát a Munkakamara venné át és munkaügyi célokra használná fel.

Ha a testületnek több a passzívája, mint aktívája, úgy a likvidálás azonnal végrehajtható és a Munkakamara ily esetben visszautasíthatja a testület vagyonának átvételét és a likvidálás törvényes keretek között menne végbe.

A felszámolási eljárásban a kereskedelmi és iparkamaráknak és a munkakamaráknak nagy hatáskört biztosít a törvényjavaslat.

A tervezetnek az a célja, hogy az országban működő ilyen szaktestületek egyetlen szakszervezeti rendszerbe foglaltassanak és meg akarja könnyíteni az ardeali szaktestületek nacionalizálását. A cikk szerint a kereskedelmi, ipari és alkalmazotti egyesületek és azok cluji uniójának továbbműködését azért enged meg a törvényjavaslat, mert azoknak nemzeti és hatásköri szempontból egészen más jellegük van, mint az állítólag feloszlatandó szaktestületeknek.

Kompetens helyről szerzett értesülés alapján a következő kiegészítést közöljük az állítólag már elkészült törvényjavaslatra vonatkozóan:

— A Roman Valer ipartörvénytervezetének indokolásában már említés történt az ipartestületek és munkásszervezetek megszüntetéséről, de abban sem volt szó arról, hogy azok a kereskedelmi testületek, amelyeknek jogi személyiségét a törvényszékek elismerték, megszünjenek. Ezeknek fennállását és működését az alkotmány is védi. Az ilyen kereskedelmi testületek kizárólag a munkaadó kereskedők érdekképviseleti szervei és soha nem volt szó ezek feloszlatásáról.

Az új részvénytársasági törvénytervezet legfontosabb részei

A tisztességtelenül működő társaság feloszlatását az ügyészség kérheti — A lejegyzett részvények értékét azonnal be kell fizetni —

Általános érdeklődést keltett lapunk keddi számában megjelent az a bucaresti-i tudósítás, amely a parlament elé terjesztendő részvénytársasági törvénytervezet büntető paragrafusait tartalmazza, mert ezek a szakaszok lehetetlenné teszik a részvényekkel évtizedeken át folytatott üzérkedést. A törvénytervezet alábbi részei arról szólnak: hogyan alakítható új részvénytársaság. A törvénykészítés érdekességét növeli az a tény is, hogy ugyancsak most készül Magyarországon is új törvény a részvénytársaságok alapításáról és működéséről. Azt a kereskedelmi törvényt, amely a részvénytársaságok működését is tartalmazza, hatvan évvel ezelőtt készítették a régi Magyarországon és ez a kereskedelmi törvény még mindig érvényben van nálunk is. De most a magyarországi jogásztársadalom is szükségének tartja, hogy a régi kereskedelmi törvényből kiszakítsák a részvénytársaságokra vonatkozó fejezeteket és teljesen új törvényt készítsenek azokról.

A Bucarestiben most készült részvénytársasági törvényjavaslatnak a részvénytársaságok alapításáról és működéséről szóló fontosabb részeit alább ismertetjük:

Az alaptőke nem lehet 5 millió leinél kevesebb, a részvényesek száma pedig legalább hét kell hogy legyen. A részvénytársaság csak úgy alakulhat meg, ha az egész alaptőkét lejegyezték és a részvényesek a jegyzett összeg felét befizették (A mostani törvény szerint elég volt, ha a jegyzett részvény 30 százalékát fizették be.)

Ha az alapítók, akik mögött nagy vállalkozók szerepelnek, saját nevükben jegyeznék részvényeket, két évig felelősek maradnak a jegyzett összeg befizetéséért, még az esetben is, ha másnak adnák át a részvényeiket.

Igen gyakori a részvények átruházása, amelyről az új tervezet ezt tartalmazza: Ha a részvények több kézen mennek keresztül, a sorrendben

utolsó engedményezőt vonják felelőségre legelőször a hátralékos részvény értékeért.

Ha valamelyik alapító nem fizetné be idejében a hátralékos összeget, az általa jegyzett részvényeket meg lehet semmisíteni és helyükbe újakat kell kibocsájtani, amelyeket a társaság az alapító költségére a tőzsdén köteles elárvereztetni.

Az 50 millió lei alaptőkénel kisebb tőkétű részvénytársaság igazgatósága legfeljebb 5 tagból, az ennél nagyobb alaptőkéjű vállalatoké pedig legfeljebb 7 tagból állhat.

Ha csak egy ügyvezető igazgatója van a részvénytársaságnak, az illetőnek román állampolgársággal kell bírnia. Az igazgatósági tagok két-harmadrésze kell, hogy román állampolgár legyen. A vezetésért minden igazgatósági tag felelős. Ha az igazgatóság valamely tagja az ügyvezetés ellen kifogásokat emel az igazgatósági ülésen, azt jegyzőkönyvbe kell foglaltatnia és erről értesíteni köteles a felügyelő bizottság tagjait is, mert csak ez esetben mentesül a büntetőjogi felelősség alól. Egyébként az igazgatóság tagjai egyetemlegesen felelősek a részvényesek által teljesített kifizetések összegeiért, az osztalékért, vagy más alakban kiadott haszon valóságáért, a törvény által előírt üzleti könyvek vezetéseért.

A részvénytársaság hitelezői is indíthatnak pert, illetve törvényes eljárást a felelősség megállapítására nézve, de csak akkor, ha a társaság csődbe kerül.

Ha alapos a gyanu, hogy a társaság igazgatói és felügyelő bizottsági tagjai súlyos szabálytalanságokat követtek el, maguk a részvényesek tehetnek feljelentést a törvényszéknél, de csak ha az alaptőkének legalább tíz százalékát képviselik és ha ennél kevesebbet is, amennyiben az alapszabályok másként intézkednek. A javaslat ezután a mérleg összeállításának szabályozását tartalmazza és

többek között előírja, hogy a tiszta haszonból évente legalább 5 százalékot kell a tartalékalap javára írni, amíg az el nem éri az alaptőkének legalább egyötödét.

A klsrészvényesek érdekében vették fel a javaslatba az alábbi részt:

Az alaptőke egyhuzadát képviselő részvényesek saját költségükre és jogcímük igazolása mellett azt is kérhetik a törvényszéktől, hogy még a közgyűlés előtt egy, vagy több könyvszakértőt nevezzen ki a mérleg és a zárszámadások felülvizsgálatára. A törvényszék eme végzése ellen nem lehet fellebbezni. A könyvszakértőknek megvan a joguk a könyvek és a mérlegadatok valóságának ellenőrzésére és minden felvilágosítást meg kell kapniok az igazgatóságtól erre vonatkozóan. Jelentésüket három nappal a közgyűlés előtt nyújtják be.

Az alaptőke leszállítására vonatkozóan a javaslat azt tartalmazza, hogy a tőke leszállítási határozat a cégajstromba történő bevezetése után és a hivatalos lapban való megjelenése utáni két hónap múlva hajtható végre. Ugyanez vonatkozik a tőkeemelésekre is. A határozat végrehajtása előtt a cégbíróóság felülvizsgálja a részvényjegyzések és befizetések körülményeit, hogy azok megfelelnek-e a törvényes követelményeknek.

A részvénytársaság felszámolásának kimondása után az igazgatóság egyetemleges felelősség terhe alatt semmiféle új ügyletbe nem foghat.

Ha valamely részvénytársaság tisztességtelenül működik, a közérkölcök ellen vét vagy veszélyes a közrendre, az ország hitelére, a királyi ügyészség kérheti feloszlatását.

Külön fejezet tartalmazza a külföldi alapítású részvénytársaságok működésének szabályait. Külföldi részvénytársaságok csak úgy létesíthetnek nálunk fiókot, vagy képviseletet, ha a saját országával viszonyosságban állunk. A kormány bármikor vizsgálatot indíthat a külföldi részvénytársaságok romániai működésének ellenőrzésére és a törvényszéktől kérheti a vállalat részére kiadott működési engedély visszavonását.

— Az Asociația Comerciantilor din Arad közgyűlése. Az idei évi rendes közgyűlést április 17-én d. e. 11 órára tűzte ki az aradi Asociația Comerciantilor din Arad. A nagyteremben megtartandó közgyűlés a szokásos beszámolókon s pénzügyi jelentéseken kívül behatóan foglalkozni a közgazdasági közéletben felhalmozott rendkívül sok panasznak és vitakérdésnek a megtárgyalásával és e tekintetben előkészítője lesz a március 17-én ugyancsak Aradon megtartandó évi rendes közgyűlésnek, amelynek programját Domán Sándor elnök és Szöllösi Zsigmond dr. főtítkár ugyancsak most készíti elő. A közgyűlés hivatalos meghívója a napokban megy szét és annak kapcsán részletesen fogjuk ismertetni a közérdeklő tárgysorozatot.

HAPAG kéjutazási hajó

„MILWAUKEE“

1936. május 1-én érkezik

CONSTANȚA-ba

Kényelmes alkalom egy gyönyörű

Hapag-Földközi-tengeri utazásra

Oroszország, Görögország, Olaszország legszebb helyeinek meglátogatására.

Csatlakozási utazás: Május 16.

Genuából a Riviera, Spanyolország.

Kanári-szigetek, Wight-sziget érintésével Hamburgba.

Két felejthetetlen Földközi-tengeri utazás a napsütéses tavaszon.

Mérsékelt részvételi díjak.

Közelebbi felvilágosítást, prospektust ad

Hamburg-Amerika Linie S. A. R. képvisellete:

Künstler

Vízum- és Utazási Iroda Arad, Bulev. Regina Maria No. 24.

Telefon 86.

461

A meg nem hallgatott kivánságok

Aradváros vezetőségének egyik legutóbbi ülésén elutasították a fűszerkiskereskedők két kérését. Ehhez a határozathoz Engel Gyula, a szindikátus elnöke az alábbi reflexiókat tette:

Az átmeneti bizottság határozata meg is lepett és nem is. Meglepett, mert nem hittem, hogy olyan jogos kérésünket, mint az, hogy a piacokon árusító kereskedőkkel, nagykozákkal — akár van ipar-engedélyük akár nincs — tartassák be az egészségügyi törvény megfelelő intézkedéseit, amelyeknek betartására bennünket köteleznek és ne engedjék meg, hogy nyitott zsákokban, zacskókban árusítsanak lekvárt, lisztet, paprikát, datolyát, stb. és ezeket az árukát kitegyék annak, hogy belepje őket az ucca pora. Ugy véljük, hogy ha ezt a kérdést dr. Cucu Vasile főorvos urnak kiadták volna tanulmányozás végett és az ő referátumát is meghallgatják, akkor más határozatot hoz az átmeneti bizottság.

Nem hittük volna azt sem, hogy másik kérésünket is elutasítsák, nevezetesen azt, hogy engedjék meg nekünk, Arad egyenjogú és adófizető kereskedőpolgárainak, hogy Arad nagyközönsége részére már reggel bevásárlásokat eszközölhessünk. Ez azért lett volna szükséges, mert a lakosság egy része messze lakik a piactól és nem tud oda kimenni, másrészt pedig a köztisztviselők és nyugdíjasok sokszor rendszertelenül kapják fizetésüket és ezért a fűszerkereskedők hitelét kénytelenek igénybe venni.

Az átmeneti bizottság egy olyan kérést utasított el, amelyet egy ízben néhai dr. Robu Ioan polgármester épp a fenti indokokra való tekintettel már jóváhagyott, mert belátta, hogy nem áll érdekében a köztisztviselők nagy tömegeinek, valamint a lakosság fűszereseknél vásárló részének, hogy a fűszerkereskedők részükre a piacokról már csak megmaradt és kiselejtezett árut hozzanak.

Csodálkozunk kell azon is, hogy ha valamilyen külváros lakossága előterjeszti — egyébként jogos kérését —, a város azonnal segít, mert hiszen adófizető polgárokról van szó. (Nem szavazó polgárokról gondolunk.)

Ugyanakkor pedig, ha a város közel négyszáz kereskedőjének szervezete (csak mellesleg említem meg, hogy ez a négyszáz kereskedő kivétel nélkül adófizető polgár) fordul az összes aradi kiskereskedők érdekében a városhoz, akkor ugyanaz a városvezetés elzárkózik.

Mi a Szindikátus keretein belül nem csinálunk politikát. A nagy politikát kirekesztettük szervezetünkől. A várospolitikát azonban más. És éppen ezért a váropolitika és a város ügyeinek helyes vezetése érdekében látnánk szükségesnek, hogy a város vezetőségében a kereskedők érdekeit szíven viselő kereskedő is helyet foglaljon. A múlt társágain és a kereskedő-kérések sorozatos elutasításán okulva — nézetem szerint — a jövő tanács-választásoknál ezt föltétlenül szem előtt kell tartaniok Arad kereskedőinek.

Nem hall minden az ölébe, amit szeretne!

Vannak dolgok, amik után egy életen keresztül törtöt.

A szerencse sem hull az égből!

Miért nem jár utána,

AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK SORSJEGYÉVEL

Kétszáz leivel a szerencse egy milliót hozhat Önnek, hozhat 6.000.000 leit és a nagy nyereményekig a szép nyeremények ezreit és tízezreit!

Egész sorsjegy ára 800.- lei Negyven sorsjegy ára 200.- lei

Az I. osztály huzása március 15-én
Vásároljon idejében sorsjegyet!

Harc a földalatti kincsek kihasználásáról szóló új törvény körül

— Felfüggesztik a 80 év előtt adott ardeali összes bányakutatási jogokat —
Madgearu volt miniszter visszautasított vádjai

Mint Bucurestiből jelentik, a képviselőház iparügyi bizottsága Leon kereskedelmi alminiszter elnöke alatt ülést tartott, amelyen a bányatörvény módosítását tartalmazó törvényjavaslatot tárgyalt. Nagy meglepetést keltett, amikor Leon alminiszter a Madgearu Virgil volt pénzügyminiszter támadó beszéde után kijelentette, hogy az 1854. évi bányatörvény alapján szerzett valamennyi ardeali bányakutatási engedélyt minden formáság nélkül fel fogják függeszteni, tehát ezekre nem maradnak érvényben a szerzett jogok.

— Ami a bányakutatási rendszert illeti — mondta Madgearu — a régi és az új törvény közötti eltérés nem lényeges, ami pedig a kitermelésre vonatkozó részt illeti, a lényegét a régi törvényből vették át. Nagyon meglepő azonban, hogy egy új csoportot is beievettek. Ez a petroleumnál történt: a régi bányatörvényben a petroleumot két kategóriába foglalták és az kitűnő volt, de a mostani törvényjavaslatba harmadik részt is belevettek, ami fölösleges. A törvényjavaslatban a szerzett jogokra vonatkozó rész ellentétben áll a közérdekkel és ezért harcolunk a mostani törvénytervezet ellen. Ezeket az újításokat magánérdekek alapján vették fel a javaslatba — szövegezte Madgearu volt miniszter emelt hangon. — Azt akarjuk, hogy a törvényjavaslat megvédje a román érdekeket és ezért szükségesnek tartjuk egy román kutatási csoport létrehozását, de természetesen az összes kuta-

tási társaságok hozzájárulásával. Ennek a kutatásnak párhuzamosan kell haladni a kitermeléssel. Nem lehet megengedni, hogy egyes petroleum társaságok gazdag területeket használjanak ki anélkül, hogy tartalékokat gyűjtenének.

— A rendelkezéseimre álló bizonyítékok igazolják, hogy a törvényjavaslat harmadik részének minden paragrafusa más-más személyi érdekeket szolgál, éppen ezért pártunk nem fogadja el a törvényjavaslatnak eme rendelkezéseit — fejezte be támadó beszédét Madgearu.

Ezután nyomban szólásra jelentkezett Leon elnök, aki hosszabb beszédben foglalta össze a vita anyagát.

— Reflektálnom kell Madgearu gyanúsító célzásaira — mondta Leon alminiszter — és kijelentem, hogy a törvénykészítőt nem magánérdekek irányították, amikor a szerzett jogokra vonatkozó részt megszerkesztette.

Madgearu célzásai nyilvánvalóan az ardeali kutatási jogokra vonatkoznak a törvénytervezet 254. paragrafusával kapcsolatban. Ugyanis ez a törvényszakasz tartalmazza a szerzett jogok érvényesítésének elvét és azt teljes egészében akceptálja. De Madgearu nem tudja, hogy a kormány ehhez a paragrafushoz függelékül még a következőket vette fel: „Az 1854. évi törvény alapján szerzett valamenny-

nyi kutatási engedélyt Ardealban minden formáság nélkül felfüggesztjük.” Remélem, a felszólalót kielégíti ez a függelék, amellyel a szerzett jogok kérdését elintéztük.

Ezután Christodorescu a kereskedelmi és Ipar-kamarák uniójának igazgatója hosszabb beszédben tett megjegyzéseket a törvényjavaslatra.

— Azokon a vidékeken — mondta az igazgató — amelyekben nem folyik állandó bányászat, de az általaj rendkívül értékes és az értékeket teljesen hihetetlen okmányok bizonyítják, a törvényjavaslat lehetővé teszi az általaj értékesítését. Szükséges volna azonban, hogy ne csak azoknak adjon jogot az értékesítésre, akiknek az általaj kincseit bizonyító okmányaik vannak, hanem azoknak is, akik nem rendelkeznek ilyen okiratokkal. E tekintetben az egyenlő elbánás jogát kellene érvényesíteni és minden általaj tulajdonost egyforma előnyökhöz juttatni, de természetesen az állam érdekeinek szempontjait is figyelembe kell venni.

Több felszólalás után az ülés folytatását a hét végére halasztották.

— Március 27-én lesz az aradi tavaszi vásár. Az aradi tavaszi vásár időpontját március 27-ben állapították meg. A vásár — mint minden évben — az idén is öt napig tart.

— Az utasszállító autobuszok megállója. Brzovan Ioan pénzügyi tanácsos előterjesztésére Aradváros vezetősége úgy határozott, hogy a jövőben az utasszállító autobuszoknak meg kell állniuk Arad határában. Erre az intézkedésre ugyanis az adott okot, hogy azok a kofák, akik autobuszokat jöttek be a városba, nem vámoztatták el a magukkal hozott baromfiakat.

Női szemmel

Férj, aki nem tudja kit vett el feleségül

Budapest előkelő köreit egy érdekes és fölötté tartozatos házassági ügy foglalkoztatja. Börzsönyi Brandeis Béla író a rendőrség utján szeretné megtudni, hogy kit vett el feleségül. A rendőrség széleskörű nyomozást vezetett be az érdekes ügyben, amelynek előzményei a következők: Börzsönyi Brandeis Béla néhány évvel ezelőtt megismerkedett Cebulár Alfrédné előkelő uriaszszonnyal, aki később bemutatott neki egy csinos fiatal leányt, mint Cebulár Mariannét. Az író barátságát kötött a szép fiatal leánnyal s a barátságából bensőséges szerelem fejlődött ki. Az író, aki különben nős ember volt, különváltan élt első feleségétől. A leány nemcsak tanuja, hanem segítőtársa is volt az írónak első feleségével folytatott válási harcában s amikor a válást kimondták, az író feleségül vette szerelmét.

Rövid ideig zavartalan boldogságban éltek, azonban egy napon az író felesége iratai között egy bécsi kezeltetésű születési bizonyítványt talált, amely Beck Anna Mária névre volt kiállítva s amelyből kiderült, hogy a leány édesapja kocsis, nem pedig az előkelő Cebulár méltóságos ur. Felelősségre vonta anyósát, aki elárulta neki, hogy Marianne valóban csak fogadott leánya, de arról, hogy kik a szülei, nem volt hajlandó felvilágosítást adni. A fiatalasszony, amikor férje felledezéséről tudomást szerzett, nyomtalanul eltűnt a házból s egy hónapig tartó rendőrségi és magánnyomozással sem tudták tartózkodási helyét felkutatni. A férjet nagyon lesújtotta a felesége személye körüli titokzatoság és főleg annak eltűnése. Most a rendőrség utján kéri, hogy állapítsák meg felesége kiletét és egyben megindította az eljárást a házasság semmisségének kimondására.

Gazdag párisi lányok új mulatsága: az ejtőernyő-ugrás

Pár hónappal ezelőtt megnyílt Páris környékén az első francia ejtőernyő-iskola, mely ma már az ország legdivatosabb intézménye. Az iskola diplomát ad azoknak, akik három sikeres leszállás után megtanulták a helyes ejtőernyőugrás módját. Az iskola igazgatója: Denis ur, aki azt állítja, hogy három leszállás tökéletesen elegendő ahhoz, hogy ki lehesse állítani a diplomát. Természetesen növendékei kizárólag a gazdag francia családok leányai közül kerülnek ki, akik szemrebbetés nélkül fizetnek ki 350 frankot azért az élvezetért, hogy a repülőgépből kigurva, a zuhanás pillanatában a félelem borzongását s a megnyugvás örömeit érezhessék.

Az iskolába való felvétel előtt szigorú orvosi vizsgálat állapítja meg, hogy a növendéknek rendben vannak-e az idegei és főképpen a szíve. Ezenfelül kiskorúaknak szülői beleegyezést kell hozniuk, férjes asszonyoknak pedig a férjük írásos hozzájárulását ahhoz, hogy ejtőernyővel ugránozhassanak a magasból. Az iskola igazgatója azt állítja, hogy a leányok boldog kacagással vetik ki magukat a tátongó mélységbe a szárguldó repülőgép gyomrából. Persze vigyázniuk kell, hogy ugrás előtt bele ne gabalyodjanak az ernyő szerkezetébe, mert akkor menthetetlenül bekövetkezik a katasztrófa.

A szenzációéhes nőket azonban a veszély nemhogy visszariasztaná, hanem éppen vonzza. Ők azok, akik annyit fiórtölnek életükben, hogy végül már csak a halállal való kacérokodás érdekli őket...

Gothai almanach a bécsi revüszínpadon

Bécs egyik történelmi nevezetességű bálterme felé fordul most az osztrák főváros érdeklődése. Ebben a teremben, ahol izgatott próbák folynak, fiatal nők táncolnak rövid trikókban s a rendezők csodálatosképpen nem idegeskedve, hanem nézés mosollyal adják ki rendelkezéseiket.

A szereplők ugyanis egytől-egyig vérbeli hercegnők és lízu komtessek, akik határtalan lelkesedéssel vesznek részt a próbákban, énekelnek és táncolnak, hajlonganak és perdülnek a rendezői utasítás szerint s ezer kérdéssel ostromolják Beer professzort, a milanoi Scala kiváló vezetőjét. A fiatal arisztokrata hölgyek a rövidesen előadásra kerülő „Fel Ausztriába“ című revüben szerepelnek, melyet az osztrák főváros egyik népszerű színpadi szerzője írt számukra. A darab cselekménye Amerikában kezdődik, ahol egy osztrák származású fiatalember éppen esküvőjét tartja. A lakodalmom ideje alatt felvetődik a kérdés: hova menjenek a fiatalok nászútra? Hosszas tanácskozás után az ujdonság

sült férj apósa azt ajánlja, hogy menjenek Ausztriába. Az ötlet általános sikert arat s az egész násznép elhatározza, hogy a fiatalokkal együtt átrándul az Óvilágba. Ausztriába érkezésükkor számtalan bonyodalom, mulatságos fordulat és ötletes epizód adódik, melyekben mulattató karikatúrák elevenítik meg Ausztria egyes sajátos figuráit.

A próbák kitűnően mennek s azok a szakértő színházi emberek, akik engedélyt kaptak a próbák megtekintésére, úgy nyilatkoztak, hogy tüneményes tehetségek és született színpadi hercegnők is akadnak a szebb-

Divatujdonságok a retikülben

Ruzs-szívárvány és super-flap — 1936 a szelidség éve

A hölgy kicsit szenvedélyesen, de nem tulságos lelkesedéssel dudolta a zongora ritmusával: *Lovely to look at...* Majd összébb húzta derekán a *Renoir* színekben pompázó pongyolát és végigheveredett a pam-lagon. Néhány másodpercig csend volt, aztán hozzám fordult:

— Igaz, maga ma ismét ujdonságokat szeretne tőlem hallani, még pedig a divatról.

Végigpuderolta a halk kék fényben enyhén csillogó orrát, aztán maga mellé tette egy kis asztalkára azt a csillogó valamit, amit első pillanatra zsebcsatahajónak néztem. Ő észrevette csodálkozásomat s azonnal megmagyarázta ennek a csodának szerkezetét.

— Helyesen gondolja, — mondotta — ez puderes doboz, illetőleg több annál. Már hordják is, éppen tegnap láttam a legújabb kiadását, amely antilopból készült.

Kérdem, hogy mi mindent rejteget ez a szerelmi csáb-arszenál.

— Amint látja, a hátfala tükör. Az első rekesz cigarettadoboz, ez alatt van egy lapos kis erszény a papírpénz számára és egy másik kis üreg, amelyben a fésű rejtőzik. Van benne ezenkívül arcruzs, szájrúz és puder, valamint egy kis kölnivíz.

— Tehát — mondom — az ember ezek szerint kölnis-cigarettát szív, puderos fésűvel fésülködik és kipirosított pénzzel fizet.

— Dehogyan. Az egyes rekeszek légmentesen el vannak egymástól zárva, úgy, hogy az embernek nem kell tartania ilyen meglepetésektől, ezt a boxot természetesen csak este hordja a divatos hölgy.

Aramvonalas puderdoboz

Délelőtt és délután?

— Az egyszerű super-flap használatos az ilyen alkalmakra. Puder, ruzs és szájrúz van benne. De ez a divat is megváltozott a tavasz-

nél-szebb vérbeli hercegnők között. Különösen tehetséges a kis Jeanne Bourbon páрмаi hercegnő, elragadóan táncol Evelyn Croy hercegnő, nagyszerű komika Marlerose Croy hercegnő, míg Klemansegg grófnő és Waldsteine Gréte grófnő gyönyörűen iskolázott énekbangjukkal tüntek ki.

A fiatal arisztokrata hölgyek szereplésének célja egyébként Ausztria idegenforgalmának fejlesztése. A haza érdekében léptek fel a revüszínház deszkáira a történelmi nevet viselő hercegnők, hogy hamisítatlan osztrák humort és bájt mutassanak be az idegeneknek. Az előadások jövedelmét pedig az Országos Osztrák Kórházegyesület javára fordítják. Az egyik szellemes rendező megjegyezte: Hiába, a nők mindig mások akarnak lenni, mint amik. A hercegnők olyan áhitattal forgatják a szövegkönyvet, mint a primadonnák szokták a Gothai Almanachot.

ra. Ugyanis már kapható az áramvonalas puderdoboz. Természetesen a színes változatok lesznek divatosak.

És mi az a hatszögletű csillogás?

— Ez a modern ruzskészlet, amelynek az az előnye, hogy többféle stift van benne, természetesen valamennyi másszínű. Az egyik reggelre szolgál, a másik délelőttre, a harmadik teaóhoz, egy másik színházba, egy következő estélyre, vagy flörthöz és így tovább. Valóságos szívárvány.

A hölgy most az arcformáról kezd beszélni.

— A természet mindenkinek a neki illő arcformát adta. Ennek az arcformának hangsúlyozására szolgál a szemöldök, illetőleg a leborotvált szemöldök helyett a festékvonal. A modern festett szemöldök azonban már nem fekete, hanem barna, ugyanis a barna szín szelidebb kifejezést ad az arcnak. *Mert remélem, tudja, hogy 1936-ban a hölgyeknél a szelidség lesz a legnagyobb erény.*

Férliprófil a retikülön

Kicsit náthás lévén, zsebkendő után kutat. Szolgálatkészen nyújtom neki az óriási táskát, mely kéthetes utra bőrdöndnek is elegendő volna, egy szerényebb igényű férfinak.

— Majd elfeledtem — mondja — a tavaszi táskadíjat is változott. *A táskák óriási nagyságúra növekedtek.* A legtöbb felül záródik. Néhány egészen új, elmés szerkezetet hoztak most a forgalomba.

Uj forma?

— Tegnap láttam egy újformájú táskát. *Profiltól nézve embertej formája van, illetőleg egy emberi arcét mutat.*

Szóval a hölgyek a tavasszal a táskán hordják majd imádójuk hódoló profilját.

Önagysága leereszti a függönyöket és teáért csenget, jelezvén, hogy a divatkiállítás véget ért. (—)

Világító estélyiruhák, négusköpenyek, fejre ültetett madarak a tavaszi és nyári divat szenzációi

Párisból jelentik: Az idei tavaszi és nyári divat mulatságos és különös ujdonságai közül első sorban a fehér, foszforral átitatott csipkéből készült új estélyi modellt kell megemlíteni, amely a foszforkezelés következtében a sötétben lágy, finom fényt sugároz ki és bizonyos körülmények között rendkívül alkalmas a szabadban megtartott esti összejöveteleken való megjelenésre. Ugyancs nagyon érdekes egy lehetséges, virágos imprime sifonból készült estélyiruha, amely nagyszerű illatot bocsát ki, — ugyanis tartós virágarparfümmel van átitatva.

Sok párisi divatházat most is a Kelet befolyásol és a népus nagyobb hatást gyakorol a párisi női divatra, mintsem addiszabebai palotájában képzelné. Így például legutóbb egy hosszú, fehér voálkeppet mutattak be, amely teljesen *Hailé Szellasszié jólismert fehér köpenyének az utáizata.* Ezt a keppet fehér voálból készült estélyi ruha felett viselik, amelynek vonalai hasonlóképpen hullámosak.

Mikor a tolldivat először jelent meg Párisban, a kalapokon meglehetősen terjedelmes strucc- és

paradicsommadár-tollakat és egyszerű, hosszú, keskeny száttollakat viseltek. Most a kalapokat és a frizurát díszítő tollak terjedelme jelentékenyen csökkent. Most a kalapokat két apró madárkával díszítik, amelyek elől, a kalap peremén helyezkednek el. Az olyan divathölgyek is, akik a tollas hajdísz kedvelik, esténként *ilyen kis madarakat dugnak a művésziessen hullámosított fürtök közé.*

Az üvegszerű anyagból készült övek is azokhoz a toalettcikkekhez tartoznak, amelyek már régebben is díszítettek néhány elegáns ruhát, de az új szezonban egészen fontos helyet kapnak. Ebből a világos, áttetsző anyagból csinos öveket készítenek, elől tarka virágsokrocskák borítják őket és különösen fiatalos pasztellszínű nyári estélyiruhákhoz illenek. *Tejüvegszerű anyagból is állítanak elő szép öveket,* ezeknek a mintája sokszor tarka, vésett virágokból áll és nagyon jól mutatnak egyszerű, világos nyári ruhákon. Ebből a matt üveganyagból virág- és falevélfarmájú gombokat is gyártanak. Ilyen gombok nagyon gyakran díszítik a tavaszi és nyári öltözeteket.

SPORT KÖZLÖNY

Áprilisban be kell fejezni a kerületi elsőosztályú bajnokságot

— Változások a sorsolásban —

Az aradkerületi sportszövetséghez átirat érkezett a központtól, amelyben utasították az aradi szövetséget, hogy a kerületi bajnokságokat április 26-án be kell fejezni, mert már május 3-án megindulnak a küzdelmek a ligabajnokságért.

Ez az intézkedés teljesen váratlanul érte az aradi sportszövetséget, amely nem is számított, de nem is számíthatott arra, hogy az elsőosztályú bajnokságot ilyen hamar kell befejezni. A központ rendelkezésének természetesen eleget kellett tenni és ezért először az a terv merült fel, hogy hétköznap bonyolítanak le bajnoki mérkőzéseket. Ez a terv az első-

osztályú csapatok erőteljes tiltakozásával találkozott. Végül is úgy oldották meg a kérdést, hogy az élszervezetek: az Olimpia-PTT, USA, SGA, Intelegerea és a CAA mérkőzéseit előrehozták husvétra és a közbeeső ünnepnapokra. Az aradkerületi elsőosztályú bajnokság megváltozott sorsolása a következő (zárlójelben az eredeti sorsolási dátum szerepel):

Március 25.: CAA—USA (május 17.), Olimpia-PTT—SGA (május 3).

Április 12.: Tricolor—Intelegerea (május 24.), Juventus—Olimpia-PTT (május 24.)

Április 23.: Unirea—Intelegerea (május 3), USA—Olimpia-PTT (május 10.)

A spanyolok még mindig a németektől elszenvedett vereségen bánkódnak

Barcelonából jelentik: Hétről-hétre változik a bajnoki helyezés az élen, hétről-hétre felborul a papírforma minden számítása. Csak a két kieső sorsa látszik megpecsételtnek. Az FC Sevilla, a tavalyi kupabajnok, hiába verte meg az FC Barcelonát, az utolsó helyről aligha kerül el. Osztályostársa lesz a keserű sorsban a főváros örökös második számú képviselője, az Athletic Madrid. Az FC Madrid viszont az élen jár. Vasárnap ugyan csak nehezen győzött, de Kelemennek sikerült berugnia a győzelmet biztosító gólt.

A németektől elszenvedett vereséget még mindig nem emésztették meg a spanyolok. A szövetség elnöke hosszú nyilatkozatban jelentette be, hogy át fogják alakítani a válogatott csapatot és megnyitják a sorompókat a fiatal tehetségek előtt. Ugyanakkor tárgyalá-

sokat kezdett a szövetség egy biztosító társasággal:

biztosítani akarják a válogatott játékosokat arra az időre, ha visszavonulnak a játéktól.

Aki már 10-szer volt válogatott, napi egy durót (öt pesetát) kap élete fogytáig.

O Sárosi a magyar gólköröndör. Sárosi dr., a Ferencváros középcsatára, a vasárnapi mérkőzésen lött négy góljával „megugrott” a magyar nemzeti bajnoki góllövő-listán, amely a következő: 29 gólos: Sárosi dr., 23 gólos: Cseh, Solti, 18 gólos: Takács II., 15 gólos: Kardos, Kállai, Müller, Nemes, 14 gólos: Zsengellér, Kocsis, 13 gólos: Szikár, 11 gólos: Serényi, 10 gólos: Hegyes, Vincze, Fenyvesi, Titkos.

BOGARAK,
lúcskók, polóskák, legyek és mindenféle rovarok radikálisan kipsztlíthatók a

KATOL

(japán. rovarpor által.)
M. N. Balthazar-Bucuresti, Str. Șolari 7.

Csak kevesen tudják,

hogy az első négy percen felüli 1500 méteres eredményt 1908-ban érte el az angol Wilson 3:59.8 másodperccel. Ennél aránylag jobb mérköldees időt már 1884-ben futott az akkor még amatőr George 4:18.4 másodperccel. (George két évvel később felállított profi világrekordja 4:12.8 mp. volt);

hogy az első hiteles 50-en belüli negyed-mérköldees (kerek 49 mp.-et), a délafrikai Blignaut-ról jegyezték fel 1879-ből;

hogy J. Franagan (a kalapácsvető) nyolcszor, Matti Järvinen (a gerelyvető), hétszer javított eddig világrekordot. Ugyanabban a számban ilyen sorozattal más nem is dicsekedhetik.

Ítélet a Venus-ügyben

Bucurestiből jelentik: Kedden este tárgyalta a szövetség az ominózus Venus-Universitätatea ügyet és hosszas tárgyalás után úgy határozott, hogy a mérköldees 2:1 állással az „U” javára leigazolja, a kiállított Sferát, valamint Eladescut, akikről bebizonyítást nyert, hogy csapatát levonultatta, 6-6 hónapra eltiltotta minden sportműködéstől. Cosma intéző feljelentését nem vehették figyelembe, bizonyítékok hiányában (?). Az intézőt tudvalevően a Venus harcias futballistái alaposan helybehagyták. Az ítélet még az „U” köreiben sem keltette a legteljesebb megnyugvást.

Szövetségi hírek

Az aradkerületi sportszövetség legutóbbi ülésén tárgyalta a Fortuna óvását a Patria ellen. A Fortuna óvása szerint a Patria a mérköldees napján felfüggesztés alatt játszott. A sportszövetség megállapította, hogy a Patria a mérköldees napján kifizette a szövetséggel szemben fennálló tartozását és ezért a Fortuna óvását elutasította.

A Virtutea megóvta a Patriával szemben elvesztett mérköldeesről azon a címen, hogy a Patria hátralékban van a szövetségi járulékokkal. A mérköldees két héttel ezelőtt folyt le és akkor még a Patria tényleg tartozott a szövetségnek, hangzott a szövetség ítélete, de a mérköldees két pontját mégsem lehetett a Virtutea javára írni, mert a Virtutea elmulasztotta befizetni az óvásdíjat.

Braun Kálmán vezeti a Sportul Studentesc tréningjeit

Bucurestiből jelentik: A bucuresti-i Juventus aradi származású játékos, Braun Kálmán egyesülete beleegyezésével elvállalta a B)-divíziós Sportul Studentesc tréningjeinek vezetését és az első edzést már tegnap Braun vezette. A fővárosi Tempo szerint Braunban kitűnő, szakavatott tréner kapott az egyetemi csapat és az első edzésen főként kondíciójavító tornagyakorlatok és csak kevés labdajáték szerepeltek a műsoron. Braun keze alatt a Sportul Studentesc bizonyára szép eredményeket fog elérni.

O A Venus-pályán játszik le a Juventus—CFR meccset. A nemzeti bajnokság sorakombaton lebonyolításra kerülő Juventus—CFR mérköldees a Venus-pályán játszák le. Az őszi meccs ugyanis az ONEF stadionban kerül lejátszásra és így a revans a Venus-pályán lesz megtartva.

Senki sincs arra kárhozhatóva, hogy egész életén át másokat szolgáljon.

Önre is
gazdagság és jólét vár,
ha

állami osztálysorsjegyet vesz a

WAGONS-LITS/COOK

főelárusítótól.

mert az itt vásárolt sorsjegy már fél nyereseményt jelent.

Aradon a Minorita-palotában.

